

Helsingin kaupunki
Ympäristökeskus

Toimintakertomus 2012

Toimintakertomus 2012 verkossa:
www.hel.fi/hel2/ymk/vk2012

Ulkoasun suunnittelu ja toteutus:
Leena Junnila

Tekstin ja kuvien toimitus:
Leena Junnila

ISBN: 978-952-272-448-9
Helsingin kaupungin ympäristökeskus
PL 500, 00099 Helsingin kaupunki
Käyntiosoite: Viikinkaari 2a
puh. * (09) 310 1635

ymk@hel.fi
etunimi.sukunimi@hel.fi
www.hel.fi/ymk

SISÄLLYSLUETTELO

Ympäristöjohtajan katsaus	5
Miljödirektörens översikt 2012	5
Director General's Review 2012	6
Toiminta-ajatus, visio ja arvot	7
Organisaatio	7
Johtoryhmä.....	7
Ympäristölautakunta	8
Ympäristökeskuksen vuosi 2012	8
Miljöcentralens år 2012	10
Environment centre in 2012	11
Tavoitteet	13
Sitovat toiminnalliset tavoitteet.....	13
Muut toiminnalliset tavoitteet.....	13
Ympäristökeskuksen omat ympäristötavoitteet.....	14
Tehtävämme	15
Asumisterveys.....	15
Asunnot.....	15
Päiväkodit, koulut ja muut oleskelutilat.....	15
Asiantuntijatoiminta.....	15
Elintarvikkeet, liikehuoneistot ja tupakkavalvonta.....	16
Elintarvikehuoneistot.....	16
Elintarvikevalvonta.....	16
Ruokamyrkytykset.....	17
Talousvesi.....	17
Hygienihuoneistot.....	17
Tupakkalain ja nikotiinivalmisteiden valvonta.....	17
Eläinten hyvinvointi ja terveys.....	18
Eläinlääkintähuolto.....	18
Löytöeläimet.....	18
Eläinsuojelutarkastukset.....	18
Eläntaudit.....	18
Eläinten vienti ja tuonti.....	19
Ilmansuojelu.....	19
Helsingin ilmansuojelun toimintaohjelma ja varautumissuunnitelma.....	19
Laitosten ilmansuojelu.....	19
Savuhaitat.....	19
Katupölyn torjunta.....	20
Liikenteen päästöt ja niiden vähentäminen.....	20
Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen.....	20
Kumppanuudet ilmastonmuutoksen hillinnässä.....	20
Liikenteen ilmastovaikutusten pienentäminen.....	20
Ruokaketjun ilmastovaikutukset selvitetään.....	21
Energia- ja ilmastoneuvontaa asukkaille.....	21
Ilmastoinfo.....	21
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen hankekehittämisen keskiössä.....	21
Luonto ja luonnoneläimet.....	22
Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen.....	22
Luonnonsuojelualueet.....	22

Vanhankaupunginlahti.....	22
Vuosaari	23
Vedet.....	23
Helsingin merialue ja jätevedet	23
Itämerihaaste	23
Purot, lammet ja lähteet	24
Vesiensuojelu	24
Vesihuolto	25
Vesihuoltolain mukaiset päätökset	25
Vesihuollon kehittäminen	25
Pohjaveden laadun seuranta.....	25
Uimarantavedet	25
Uima-allasvedet.....	25
Melu	26
Meluntorjunnan suunnitelmat ja meluselvitykset.....	26
Alueidenkäytön ympäristövaikutukset	26
Meluilmoitukset.....	26
Rakentaminen	26
Tapahtumat	26
Ravintolamelu.....	27
Ympäristölupa-asiat, pilaantunut maaperä, jätteet ja kemikaalit	27
Ympäristöluvut ja rekisteröinnit	27
Hakemukset, päätökset, lausunnot ja tarkastukset.....	27
Maaperän kunnostushankkeet	27
Maamassojen hyödyntäminen.....	28
Pilaantuneiden maiden välivarastointi	28
Rekisteri pilaantuneista maista.....	28
Ympäristönsuojelumääräykset	28
Jätteet	28
Kemikaalit	29
Kuluttajaturvallisuus.....	29
Ympäristöjohtaminen, -ohjelmat ja raportointi	30
Kaupungin ympäristöpolitiikka.....	30
Kaupungin ympäristöraportti	30
Virastojen ja tytäryhteisöjen ympäristöjohtaminen	31
Yritysten neuvonta ja ohjaus ympäristöjohtamisessa	31
Tapahtumien ympäristöhallinta	32
Ympäristötieto ja -vastuullisuus	32
Ympäristötilasto ja luontotietojärjestelmä.....	32
Harakan luontokeskus (Harakka).....	33
Luontokoulut.....	33
Saariseikkailut	34
Retket	34
Kurssit kasvattajille	34
Näyttelyt, tapahtumat ja yhteistyö	34
Ympäristökasvatuksen yhteistyö- ja kehittämishankkeet.....	35
Ekotukitoiminta	35
Vuorovaikutus	36
Neuvonta	36
Näyttelyt.....	36
Helsingin ympäristöpalkinto	36
Viestintä	37
Asiakaskysely ympäristökeskuksen palvelusta	38
Kansainväliset verkostot.....	38
Vuosi 2012 lukuina	39
Talous ja tuottavuus.....	39

Tunnusluvut	39
Vuoden 2012 talousarvion toteutuminen.....	40
Toiminta tilastoina.....	40
Ympäristökeskuksen henkilöstö 2006–2012.....	40
Elintarvikevalvonnan kohteet, tarkastukset ja huomautukset	41
Ympäristövalvonta	41
Ympäristönsuojelu- ja tutkimus	42
Asiakaspalvelun ja viestintäpalvelujen tuotteet 2006–2012.....	43
Ympäristökeskuksen julkaisut 2012	43
Tiedotteet 2012.....	44
Kampanjat ja tapahtumat.....	46

YMPÄRISTÖJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 1991 alussa perustetun ympäristökeskuksen pitkään kestänyt hajasijoitus päättyi syksyllä 2011, kun pääsimme muuttamaan uuteen Viikin ympäristötaloon. Ensimmäinen täysi toimintavuosi Suomen energiatehokkaimmassa toimitalossa on nyt takana. Kokemukset ovat olleet hyviä. Täyttä hyötyä uusista energiatehokkaista ratkaisuista ei tosin rakennuksen sisäänajovaiheessa ole vielä saatu. Vierailijoita on riittänyt: vuoden aikana kävi kaikkiaan 147 vierailuryhmää tutustumassa taloon. Tavoitehan ympäristötalohankkeessa oli alusta alkaen rakentaa esimerkkikohde, jonka ympäristömyönteiset ratkaisut vievät kehitystä toimitilarakentamisessa uusille kestäville urille laajemminkin.

Toiminnallisesti vuosi 2012 oli tuloksekas. Sitovat toiminnalliset tavoitteet saavutettiin, samoin yhtä lukuun ottamatta myös muut toiminnalliset tavoitteet. Taloudellisesti tilanne pysyi myös asetuissa raameissa. Ympäristökeskuksessa työskenteli vuoden lopussa 188 henkilöä, joista vakinaisten osuus oli 126. Projektitoiminta on viime vuosina selvästi laajentunut, mikä on uudessa talossa johtanut myös siihen, että projekteissa työskenteleville on ollut lieviä vaikeuksia löytää soveltuvia työskentelytiloja. Projektihenkilöstön asemaan ja työskentelyolosuhteisiin tullaankin jatkossa kiinnittämään enemmän huomiota.

Ilmastoinfo, joka alkoi projektina osana valtakunnallista kuluttajien energianeuvontahanketta, toimi koko vuoden osana ympäristökeskuksen hallintoyksikköä. Sanomatalon tiloista jouduttiin luopumaan kustannussyistä ja vuokraamaan tilat Runeberginkadulta. Pitkään kestäneet neuvottelut Ilmastoinfon tulevaisuudesta ratkesivat viimein loppusyksystä siten, että se sai kotisataman Helsingin seudun ympäristöpalveluista. Näin saatiin jatkoa ympäristötoimen aikaisempien pääkaupunkiseudun yhteistyöorganisaatioiden listalle: Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy, Löytöeläintalo ja Metropolilab Oy.

Vuoden aikana vietiin läpi ympäristökeskuksen organisaatioanalyysi, jossa selvitettiin henkilöstön näkemykset organisaatiosta ja toimintatavoista. Kehittämisehdotuksia tuli runsaasti organisaatiokulttuurin, strategian, organisaatorakenteen, johtamisjärjestelmän sekä johtamisen ja palkitsemisen kehittämistä. Tältä pohjalta käynnistettiin loppuvuonna organisaatiomuutoshanke, joka on tarkoitus viimeistellä vuonna 2013 ja saattaa voimaan vuoden 2014 alusta.

Päättynyt vuosi oli ympäristölautakunnan nelivuotisen kauden viimeinen. Yhteistyö lautakunnan ja viraston välillä sujui koko kauden varsin hyvin. Haluankin samalla kiittää, lautakunnan uusiuduttua perusteellisesti, lautakunnan jäseniä, erityisesti puheenjohtajan tehtävät pitkän rupeaman jälkeen jättänyttä Lea Saukkosta.

Lopuksi suuri kiitos koko henkilökunnalle ja kaikille hyvälle yhteistyökumppaneille kuluneesta vuodesta. Viikkiin muutto vahvisti erityisesti yhteydenpitoa täällä sijaitseviin laitoksiin, etenkin Helsingin yliopistoon ja Eviraan.

Pekka Kansanen
ympäristöjohtaja

MILJÖDIREKTÖRENS ÖVERSIKT 2012

Den långvariga utlokaliseringen av miljöcentralen, som grundades i början av 1991, upphörde hösten 2011 när vi fick flytta in i det nya miljöhuset i Vik. Nu har vi det första fulla verksamhetsåret i det energieffektiva kontorshuset i Finland bakom oss. Erfarenheterna har varit positiva. Eftersom byggnaden fortfarande befinner sig i inkörningskedet har vi visserligen ännu inte kunnat dra full nytta av de nya energieffektiva lösningarna. Antalet besökare har varit högt: sammanlagt 147 besökargrupper bekantade sig med huset under det gångna året. Målet med miljöhusprojektet var ju ända från början att bygga ett exempelobjekt vars miljövänliga lösningar även i större utsträckning skulle föra utvecklingen mot nya hållbara lösningar när det gäller byggande av lokaler.

Ur ett verksamhetsperspektiv var år 2012 ett resultatrikt år. Vi lyckades uppnå våra bindande funktionella mål, liksom även de övriga funktionella målen med undantag för ett. Också den ekonomiska situationen höll sig inom fastställda ramar. Miljöcentralen hade i slutet av året 188 anställda, varav antalet ordinarie anställda

uppgick till 126. Projektverksamheten har utvidgats betydligt under de senaste åren, vilket i det nya huset även lett till att det har varit något problematiskt att hitta lämpliga arbetsrum för alla projektanställda. Därför kommer vi i fortsättningen att fästa mer uppmärksamhet vid projektpersonalens ställning och deras arbetsförhållanden.

Projektet Klimatinfo som inleddes som en del av det riksomfattande projektet med energirådgivning för konsumenter pågick hela året som en del av miljöcentralens förvaltningsenhet. Av kostnadsskäl var vi tvungna att avstå från lokalerna i Sanomahuset och hyra lokaler vid Runebergsgatan. De utdragna förhandlingarna om Klimatinfos framtid ledde äntligen i slutet av hösten till att Klimatinfo fick en hemmahamn vid Helsingforsregionens miljötjänster. Därmed förlängdes listan över miljöväsendets existerande samarbetsorganisationer i huvudstadsregionen med ytterligare tre namn: Huvudstadsregionens Återanvändningscentral Ab, Huset för herrelösa djur och Metropolilab Oy.

Under året genomfördes en analys av miljöcentralens organisation. I analysen utreddes personalens åsikter om organisationen och dess handlingsätt. Det kom in åtskilliga utvecklingsförslag för organisationskultur, strategi, organisationsstruktur, ledningssystem, ledning och belöningsätt. Utifrån analysen inledde vi i slutet av året ett organisationsförändringsprojekt. Avsikten är att projektet färdigställs under år 2013 och görs gällande i början av 2014.

Det gångna året var det sista i miljönämndens fyraårsperiod. Samarbetet mellan nämnden och miljöverket förlöpte smidigt under hela perioden. Därför vill jag nu, efter att det skett grundliga förändringar i nämndens sammansättning, passa på att tacka nämndens medlemmar, i synnerhet Lea Saukkonen som efter många år nu lämnat sin uppgift som miljönämndens ordförande.

Till slut ett stort tack till hela personalen och alla goda samarbetspartner för det gångna året. Flytten till Vik förstärkte i synnerhet kommunikationen mellan oss och de inrättningar som finns här i Vik, i synnerhet Helsingfors universitet och Evira.

Pekka Kansanen
miljödirektör

DIRECTOR GENERAL'S REVIEW 2012

The Environment Centre, first established in 1991, ended its long-time decentralisation in the autumn of 2011 when we finally moved to the new Viikki Environment House. Our first full year of operation in the most energy-efficient office building in Finland is now at an end. Our experiences have so far been good. However, the new energy-efficient solutions used in the building have not yet shown their full potential. Even so, we have already had a wealth of visitors: during the year, a total of 147 visitor groups came to see the building. After all, from the beginning the goal of the environment house project was to build an example site whose environmentally friendly solutions would steer the development of office building construction into new, sustainable directions.

Operationally speaking, 2012 was a productive year. We achieved all our binding operational objectives and all but one of our other operational goals. Our financial situation also remained within set limits. By the end of the year, the Environment Centre employed a total of 188 people, of which 126 were permanent employees. Project work has clearly increased during the last few years, which in our new offices has also led to slight problems in finding suitable working space for project workers. Because of this, we will be increasingly focusing on the position and working conditions of project personnel in the future.

Ilmastoinfo, which began as a project attached to a national energy advice service for consumers, operated as part of the Environment Centre's administrative unit for the entire year. During the year, Ilmastoinfo had to move from its facilities in Sanomatalo to new rental offices in Runeberginkatu due to cost reasons. The lengthy negotiations over the future of Ilmastoinfo finally ended at the end of autumn when it was offered a new home as part of the Helsinki Region Environmental Services Authority. This added another name to the environment department's list of cooperative partners in the Capital Region, which also includes the Helsinki Metropolitan Area Reuse Centre, Löytöeläintalo (Lost and Found Animal House) and Metropolilab.

The year also saw the completion of the Environment Centre's organisational analysis, which aimed to shed light on employees' views on the organisation and practices of the Environment Centre. The analysis provided a wealth of proposals for the development of organisational culture, strategy, organisational

structure, management system as well as management and compensation. At the end of the year, these proposals formed the basis for an organisational reform project, which is expected to be completed in 2013 and implemented at the beginning of 2014.

The year 2012 was the last year of the Environment Committee's four year term. Cooperation between the Environment Committee and the Environment Centre went quite smoothly throughout the term. In fact, I would like to take this opportunity to thank the members of the thoroughly revised Environment Committee, and especially Lea Saukkonen, who recently left her position on the committee after serving as chairperson for quite some time.

Finally, I would like to thank the entire staff of the Environment Centre and all our cooperation partners for the past year. The move to Viikki has especially strengthened communication with other organisations located here, such as the University of Helsinki and Evira.

Pekka Kansanen

Director General, the City of Helsinki Environment Centre

TOIMINTA-AJATUS, VISIO JA ARVOT

Ympäristökeskus kuuluu rakennus- ja ympäristötoimen apulaiskaupunginjohtajan toimialaan. Vuonna 2012 apulaiskaupunginjohtajana toimi Pekka Sauri.

Toiminta-ajatus

- Edistämme ympäristön ja luonnon huomioon ottamista päätöksenteossa.
- Ehkäisemme valvonta- ja asiantuntijavirastona ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Ohjaamme ja motivoimme kaupunkilaisia ja yrityksiä ympäristövastuulliseen toimintaan.
- Huolehdimme asuinympäristöstä, elintarvikkeiden turvallisuudesta sekä lemmikki- ja hyötyeläinten hyvinvoinnista.
- Tuotamme ja välitämme tietoa ympäristöstä.

Visio 2012

- Elinympäristön tila on parantunut.
- Olemme keskeinen asiantuntija parhaiden ympäristöratkaisujen löytämisessä ja elintarviketurvallisuuden edistämässä.
- Joutuisa ja laadukas palvelumme on tunnettua.
- Ympäristökeskus on vetovoimainen työpaikka.

Ympäristökeskuksen arvot

- Terveellinen ja ekologisesti kestävä ympäristö
- Asiakkaiden ja toistemme arvostaminen
- Asiantuntemus, oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus
- Motivoitunut henkilöstö

ORGANISAATIO

Johtoryhmä

- Pekka Kansanen, ympäristöjohtaja
- Pertti Forss, ympäristöpäällikkö
- Antti Pönkä, ympäristöterveyspäällikkö
- Päivi Kippo-Edlund, ympäristöpäällikkö

- Jorma Nurro, hallintopäällikkö
- Johanna Joutsiniemi, johtava tiedottaja

Henkilöstön edustajat

- Olavi Lyly, ympäristötarkastaja
- Teemu Holmén, terveysinsinööri

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Ympäristölautakunta kokoontui 18 kertaa ja teki 366 päätöstä.

Ympäristölautakunnan kokoonpano vuonna 2012:

JÄSEN	VARAJÄSEN
pj. Lea Saukkonen Kok.	Joona Haavisto (25.4.2012 alkaen)
Cata Mansikka-aho Kok.	Paula Kylä-Harakka
Timo Korpela Kok.	Elsi Veijola
vpj. Kati Vierikko Vihreät	Saara Ilkka
Timo Pyhälahti Vihreät	Petri Suninmäki
Irma Marttila SDP	Romeo Pulli (7.11.2012 saakka) Jussi-Pekka Rode (7.11.2012 alkaen)
Tapani Salonen SDP	Satu Erra
Anne Kettunen Kesk.	Antero Alku
Lauri Alhojärvi SKP	Marjaliisa Siira
KAUPUNGINHALLITUKSEN EDUSTAJAT	
Maria Björnberg-Enckell Jan D. Oker-Blom	

Lautakunnan sihteerinä toimi Pirjo Moberg.

YMPÄRISTÖKESKUKSEN VUOSI 2012

Ympäristöpolitiikassa tavoitteeksi Helsingin hiilineutraalisuus

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupungin uuden ympäristöpolitiikan 26.9.2012. Uusi ympäristöpolitiikka sisältää pitkän ja keskipitkän aikavälin ympäristötavoitteet kahdeksalla keskeisellä ympäristönsuojelun osa-alueella. Keskeisin uusi tavoite on Helsingin hiilineutraalisuus vuoteen 2050 mennessä.

Ekotukitoiminta jatkui vilkkaana. Vuoden 2012 lopussa kaupungin 36 virastoon, laitokseen tai tytäryhteisöön on koulutettu jo yli 1000 ekotukihenkilöä. Ekotukitoiminta sai myös tunnustusta laajemmin, kun Uudenmaan ELY-keskus myönsi marraskuussa ekotukitoiminnalle Uudenmaan ympäristöpalkinnon 2012.

Vesien tilaa tutkittiin

Elokuussa 2012 toteutettiin Itämerihaaste-projektin puitteissa T/A Muikulla tutkimusmatka, jolla kartoitettiin Helsingin edustan merialueen pohjan kuntoa. Tutkimuksessa todettiin, että noin 40 % tutkituista pohjista oli hapettomia. Tutkimuksessa havaittiin myös, että sisäisen ravinnekuormituksen osuus merialueen rehevöitymisessä on merkittävä.

Helsingin uimavesien laatu oli hyvää. Helsingin suurista yleisistä uimarannoista luokiteltiin vuonna 2012 erinomaisiksi 10 kpl, hyväksi 2 kpl ja tyydyttäväksi 1 kpl. Huonoon luokkaan ei sijoittunut yksikään rannoista.

Elintarvikehuoneistoille kehitettiin sähköinen ilmoitusmenettely

Ympäristökeskus kehitti yhdessä kaupungin tietohallinnon kanssa elintarvikehuoneistoja koskevan sähköisen ilmoitusmenettelyn. Sähköisessä palvelussa ilmoitetaan elintarvikehuoneiston toiminnan aloittamisesta, toiminnan olennaisesta muuttamisesta, toiminnan lopettamisesta tai toimijan vaihtumisesta.

Ruokamyrkytyspäilyjä selvitettiin 369 kpl. Merkittävä epidemia oli 97 henkilön sairastuminen salmonellaan. Henkilöt olivat ruokailleet kahdessa eri tilaisuudessa, joihin ruoat valmisti sama pitopalveluyrittäjä. Myös *Cryptosporidium*-alkueläimen saastuttama salaatti aiheutti epidemioita usealla eri paikkakunnalla, joista kaksi epidemiaa Helsingissä.

Uusi kuluttajaturvallisuuslaki ja jätelaki tulivat voimaan

Vuoden 2012 alussa astui voimaan uusi kuluttajaturvallisuuslaki. Uuden lain myötä palveluntarjoajan tulee tehdä toiminnan aloittamisesta rekisteröinti-ilmoitus, sekä laatia toimintaansa koskeva turvallisuussuunnitelma. Ympäristökeskus käsitteli 24 rekisteröinti-ilmoitusta, jotka koskivat mm. leikkikenttiä, ohjelmopalveluita ja liikuntatiloja.

Uusi jätelaki tuli voimaan 1.5.2012, ja toi mukanaan uusia valvontatehtäviä kunnille.

Ympäristönsuojelumääräysten muuttaminen ja aloite siivousyksiköstä

Ympäristölautakunta hyväksyi ympäristönsuojelumääräysten muutosehdotuksen loppuvuodesta jatkokäsittelyä varten. Muutokset liittyvät mm. talousjätevesien ja työmailla syntyvien poistovesien käsittelyyn, tilapäisiin lumen vastaanottoaikoisiin, vaarallisten kemikaalien varastointiin sekä risujen ja puutarhajätteiden polttoon. Ehdotuksesta pyydetään lausunnot useilta tahoilta ennen jatkokäsittelyä.

Ympäristölautakunta teki kaupunginhallitukselle 27.11.2012 aloitteen keskitetyn erillisrahoitetun siivousyksikön perustamisesta, joka huolehtisi kaupungin omistamille yleisille alueille syntyvien luvottomien kaatopaikkojen siivoamisesta.

Kosteus- ja homevauriot sekä sisäilmaongelmat työllistivät

Uusia kouluja ja etenkin päiväkoteja koskevien ilmoitusten ja lausuntopyyntöjen määrä jatkoi edelleen kasvuaan, edelliseen vuoteen verrattuna kasvua oli noin 20 %.

Päivähoitotiloja, kouluja, muita oppilaitoksia, lastenkoteja ja vanhainkoteja koskevien tarkastuspyyntöjen aiheena oli ensisijaisesti sisäilman laatu, erityisesti ilmanvaihdon puutteet sekä kosteus- ja homevauriot.

Ympäristökeskuksen organisaatio, toimitilat ja turvallisuus

Vuoden aikana vietiin läpi ympäristökeskuksen organisaatioanalyysi, jossa selvitettiin henkilöstön näkemykset organisaatiosta ja toimintatavoista. Tältä pohjalta käynnistettiin loppuvuonna organisaatiomuutoshanke, joka on tarkoitus viimeistellä vuonna 2013 ja saattaa voimaan vuoden 2014 alusta.

Vuonna 2011 ympäristökeskuksessa käynnistetyt matriisitoiminnot - asiakkuuksien hallinta, osaamisen kehittäminen sekä tutkimus ja kehittäminen - jatkoivat yksikkörajat ylittävää toimintaansa.

Kertomusvuoden aikana jatkettiin henkilökunnan perehdyttämistä uudisrakennuksen olosuhteisiin ja toimimiseen rakennuksessa. Henkilökunnalle järjestettiin turvallisuuskoulutusta, joka oli osa ulkopuolisen asiantuntijan laatiman pelastussuunnitelman toteuttamista. Turvallisuuskävelyn yhteydessä henkilökunnalle opastettiin varapoistumistiet, alkusammutuskaluston sijainti ja käytön periaatteet ja toiminta hätätilanteissa. Koulutus auditointiin pelastuslaitoksen asiantuntijoiden ohjauksessa järjestetyn poistumisharjoituksen avulla.

Viraston muutettua lokakuussa 2011 uudisrakennukseen olivat monet asiat vielä keskeneräisiä, ja tämä näkyi henkilökunnan työskentelyolosuhteissa. Työhuoneiden lämpötilasäädöt ja ilmanvaihto eivät toimineet asianmukaisesti, mikä vaikutti työviihtyvyyteen. Rakennuttaja jatkoi korjaavia toimenpiteitä koko vuoden ajan yhteistyössä rakentajien kanssa. Näiden seurauksena rakennus voitiin toisessa takuutarkastuksessa todeta aivan pieniä yksityiskohtia lukuun ottamatta valmiiksi.

MILJÖCENTRALENS ÅR 2012

Kolneutralt Helsingfors ett mål för miljöpolitiken

Helsingfors stadsstyrelse godkände en ny miljöpolitik för staden den 26 september 2012. I den nya miljöpolitiken har antecknats både långfristiga och mellanfristiga miljömål för åtta centrala delområden inom miljöskydd. Det viktigaste nya målet är ett kolneutralt Helsingfors före år 2050.

Ekostödverksamheten fortsätter aktivt. I slutet av 2012 fanns det redan över 1 000 utbildade ekostödpersoner vid 36 av stadens ämbetsverk, inrättningar och dottersamfund. Ekostödverksamheten fick erkänsla även i större utsträckning när NTM-centralen i Nyland i november tilldelade ekostödverksamheten Nylands miljöpris 2012.

Vattentillståndet undersöktes

I augusti 2012 gjordes inom ramarna för projektet Östersjöutmaningen en forskningsresa med T/A Muikku. Under resan kartlades tillståndet för havsbotten utanför Helsingfors. I undersökningen konstaterades att cirka 40 procent av den undersökta botten var syrelös. Dessutom kunde man konstatera att intern näringsbelastning spelar en betydande roll vid eutrofieringen av havsområdet.

Badvattenkvaliteten var god i Helsingfors. År 2012 klassificerades tio av de stora allmänna badstränderna i Helsingfors som utmärkta, två som goda och en som tillfredsställande. Ingen av stränderna klassificerades som dålig.

Elektroniskt anmälningsförfarande för livsmedelslokaler

Miljöcentralen utvecklade i samarbete med stadens informationsförvaltning ett elektroniskt anmälningsförfarande för livsmedelslokaler. Med hjälp av den elektroniska tjänsten görs anmälningar om inledande av verksamhet i en livsmedelslokal, betydande ändringar av verksamheten, nedläggning av verksamheten och byte av företagare i livsmedelslokalen.

Miljöcentralen utredde sammanlagt 369 misstänkta matförgiftningar under året. En betydande epidemi var när 97 personer insjuknade i salmonella. Personerna hade ätit under två olika tillställningar och samma cateringföretag hade tillrett maten för båda tillställningarna. Också en sallad som kontaminerats av urdjuret *Cryptosporidium* orsakade epidemier på flera olika orter. Två av epidemierna drabbade Helsingfors.

Ny konsumentsäkerhetslag och avfallslag trädde i kraft

Den nya konsumentsäkerhetslagen trädde i kraft i början av år 2012. Enligt den nya lagen ska tjänsteleverantören göra en registreringsanmälan om inledandet av verksamheten samt utarbeta en säkerhetsplan för sin verksamhet. Miljöcentralen behandlade 24 registreringsanmälningar som gällde bland annat lekplaner, programtjänster och idrottslokaler.

Den nya avfallslagen trädde i kraft den 1 maj 2012 och förde med sig nya tillsynsuppgifter för kommunerna.

Ändringar i miljöskyddsföreskrifterna och initiativ om städenhet

Miljönämnden godkände ett förslag till ändring av miljöskyddsföreskrifterna för fortsatt behandling i slutet av året. Ändringarna gäller bland annat hantering av hushållsavloppsvatten och avfallsvatten som uppstår på byggen, tillfälliga snömottagningsplatser, lagring av farliga kemikalier samt bränning av ris och trädgårdsavfall. Utlåtanden om förslaget begärs av flera olika instanser före den fortsatta behandlingen.

Miljönämnden lämnade den 27 november 2012 in ett initiativ till stadstyrelsen om inrättandet av en centraliserad, separat finansierad städenhet. Enligt initiativet skulle städenheten ha hand om städningen av olovliga avstjälpningsplatser som uppstår på stadsägda allmänna områden.

Fuktighets- och mögelskador samt problem med inomhusluft

Antalet nya anmälningar och begäran om utlåtanden gällande skolor och i synnerhet daghem fortsatte att öka. Ökningen uppgick till cirka 20 procent jämfört med förra året.

Begäran om granskning som berörde dagvårdslokaler, skolor, andra läroanstalter, barnhem och ålderdomshem gällde i första hand inomhusluftkvalitet, i synnerhet brister i ventilationen samt fuktighets- och mögelskador.

Fuktighets- och mögelskador samt problem med inomhusluft i dagvårdslokaler och skolor sysselsatte miljöcentralen mer än tidigare.

Miljöcentralens organisation, lokaler och säkerhet

Under året genomfördes en analys om miljöcentralens organisation. I analysen utreddes personalens åsikter om organisationen och dess handlingssätt. Utifrån analysresultaten inledde vi i slutet av året ett organisationsförändringsprojekt. Avsikten är att projektet färdigställs under år 2013 och görs gällande i början av 2014.

Under berättelseåret fortsatte vi att utbilda personalen i förhållandena och verksamheten i den nya byggnaden. För personalen ordnades säkerhetsutbildning som en del av genomförandet av en räddningsplan som hade utarbetats av en extern expert. I samband med säkerhetspromenaden informerades personalen om nödutgångar, var utrustningen för första släckning finns och hur den används samt hur man ska gå tillväga i nödsituationer. Utbildningen auditerades med hjälp av en utrymningsövning som ordnades under ledning av räddningsverkets experter.

När verket i oktober 2011 flyttade in i den nya byggnaden var mångt och mycket fortfarande halvfärdigt, vilket syntes i personalens arbetsförhållanden. Temperaturjusteringarna och ventilationen fungerade inte som de skulle i arbetsrummen, vilket påverkade arbetstrivseln. Byggherren fortsatte med avhjälpande åtgärder under hela året i samarbete med byggarna. Därmed kunde man vid den andra garantibesiktningen konstatera att byggnaden med undantag för några små detaljer var färdig.

ENVIRONMENT CENTRE IN 2012

Environmental policy aims for a carbon neutral Helsinki

The Helsinki City Council approved the city's new environmental policy on 26 September 2012. The new environmental policy contains long and medium term environmental objectives for the eight core areas of environmental protection. The central new objective is to make Helsinki a carbon neutral city by 2050.

Eco-support operations continued in earnest. By the end of 2012, over 1,000 eco-support personnel had already been trained for 36 of the city's departments, institutions or subsidiaries. Eco-support operations also received wider acclaim in November when the Uusimaa Centre for Economic Development, Transport and the Environment awarded the 2012 Uusimaa Environmental Award to eco-support operations.

The state of Helsinki's waters studied

In August 2012, the Environment Centre carried out a research expedition on the T/A Muikku to study the condition of the sea floor in the waters surrounding Helsinki. The expedition was part of the Baltic Sea Challenge project. The resulting study concluded that approximately 40% of the sea floor studied was anoxic. The study also found that internal nutrient load plays a key role in the eutrophication of a sea area.

The condition of Helsinki's swimming waters was deemed to be good. Of the large public beaches in Helsinki, ten were deemed excellent, two were deemed good and one was deemed adequate. No beaches were deemed to be in poor condition, which is the lowest classification.

Electronic notification process developed for food premises

The Environment Centre developed a new electronic notification process for food premises together with the city's IT division. The online service can be used to notify the commencement of activities, key changes in activities, the closing of activities or changes in operator.

A total of 369 suspected cases of food poisoning were investigated in 2012. A notable epidemic was an outbreak of *Salmonella*, which affected 97 people. The affected people had all dined in two different events, both of which served food prepared by the same catering service. In 2012, epidemics of food poisoning also broke out in numerous municipalities as a result of salad contaminated by the protozoa *Cryptosporidium*, including two epidemics in Helsinki.

New Consumer Safety Act and Waste Act came into effect

The new Consumer Safety Act came into effect at the beginning of 2012. As a result of the new Act, a service provider must make a registration notification to surveillance authorities and draw up a safety document for their activities before commencing operations. In 2012, the Environment Centre handled 24 registration notifications, which concerned, for example, playgrounds, programming services and sports facilities.

The new Waste Act came into effect on 1 May 2012, introducing new monitoring duties to municipalities.

Changing environmental protection regulations and a motion for establishing a cleaning unit

At the end of the year, the Environment Committee approved a motion to change environmental protection regulations for continued consideration. The proposed changes involve the handling of domestic waste water and discharge water from construction sites, temporary snow storage sites, the storage of dangerous chemicals as well as the burning of twigs and gardening waste, among other things. Statements will be requested from several parties before the motion is processed further.

On 27 November 2012, the Environment Committee submitted a proposal to the City Government on the establishment of a centralised and separately funded cleaning unit, which would be responsible for cleaning up unauthorised waste dumps appearing on city-owned public areas.

Moisture and mould damage and indoor air quality problems

The number of notices and statement requests regarding schools and especially day care centres continued to increase, with growth of approximately 20 % compared to the previous year.

Inspection requests regarding day care facilities, schools, other educational institutions, children's homes and retirement homes primarily concerned indoor air quality, especially air circulation deficiencies as well as moisture and mould damage.

Moisture and mould damage as well as indoor air quality problems in day care facilities and schools resulted in more work than before.

Environment Centre organisation, facilities and safety

The year also saw the completion of the Environment Centre's organisational analysis, which aimed to shed light on employees' views on the organisation and practices of the Environment Centre. At the end of the year, these proposals formed the basis for an organisational reform project, which is expected to be completed in 2013 and implemented at the beginning of 2014.

Employee orientation to the conditions of the new building and its operating practices continued throughout 2012. Safety training was also organised for employees as part of the realisation of a rescue plan drawn up by an external expert. During the safety tour, employees were introduced to emergency exits, the locations and use of fire extinguishing equipment and proper procedure during emergencies. The training was audited using an evacuation drill under the guidance of experts from the Rescue Department.

When the Environment Centre moved to its new offices in October 2011, many parts of the new building were still under construction, which was evident in the working conditions of employees. The temperature controls and air circulation of office rooms did not function properly, which had an effect on work satisfaction. The building developer continued to carry out corrective measures throughout the year together with builders. As a result, the building was deemed ready in its second warranty inspection apart from some very minor details.

TAVOITTEET

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

1. **Katupölyn (PM 10) määrä ei ylitä ilmanlaatuasetuksen mukaisia raja-arvoja** (Helsingin kaupungin rakennusviraston kanssa yhteinen tavoite).

Tavoite toteutui. Mannerheimintien mittausasemalla oli 7 ylitystä, kun sallittu määrä on 35/vuosi. Kastelupyynnöt toimitettiin aikataulussa.

2. **Asumisterveyttä koskevista toimenpidepyynnöistä 80 % on ratkaistu 8 kuukaudessa.**

Tavoite toteutui. Toimenpidepyynnöistä 80 % ratkaistiin 193 vuorokaudessa (6,5 kk).

3. **Eläinsuojelutarkastuksia tehdään vähintään 280 kpl vuodessa.**

Tavoite toteutui. Tarkastuksia tehtiin 387 kpl.

Muut toiminnalliset tavoitteet

1. **Luonnon monimuotoisuutta turvataan Lumo-ohjelman ja Luonnonhoidon linjausten mukaisesti.** Vuonna 2012 ympäristökeskus jatkaa vuonna 2010 käynnistynyttä kolmevuotista kaupungin luontotyyppien kartoitushanketta ja tuottaa biotooppikuviotiedot alueilta, joiden suunnittelun HKR käynnistää vuonna 2013.

Tavoite toteutui. Konalan aineisto työstetty ja jaettu HKR:lle.

2. **Ympäristövalvonnan hyväksytyjen valvontasuunnitelmien mukaisista tarkastuksista (750 kpl) tehdään vähintään 80 %, eli 600 kpl.**

Tavoite toteutui. Tarkastuksia tehtiin 693 kpl.

3. **Suunnitelmallisia tupakka-, tuoteturvallisuus-, elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan tarkastuksia tehdään yhteensä 2 000 kappaletta.**

Tavoite toteutui. Tarkastuksia tehtiin 2169 kpl.

4. **Asuntojen terveyshaittoja koskevat toimenpidepyynnöt otetaan käsittelyyn viimeistään kahden kuukauden (60 vrk) kuluessa asian vireille tulosta.**

Tavoite ei toteutunut. Käsittelyyn ottoon kului keskimäärin 74 vuorokautta.

5. **Pilaantuneen maaperän puhdistamista koskevista ilmoituksista 80 % on ratkaistu 60 vuorokaudessa.**

Tavoite toteutui. Puhdistamisilmoituksista 80 % ratkaistiin alle 45 vuorokaudessa.

6. **Ruokamyrkytyspäilyt on käsitelty keskimäärin 19 vuorokaudessa.**

Tavoite toteutui. Ruokamyrkytyspäilyjen keskimääräinen käsittelyaika oli 11 vrk.

7. **Mikrobiologisia elintarvikenäytteitä otetaan 2 100 kappaletta (joista 1900 suunnitelmallista).**

Tavoite toteutui. Näytteitä otettiin 2398 kpl.

8. Ekotukihenkilötoiminnan koordinoitua jatketaan.

Tavoite toteutui. Ekotukitoiminnan koordinoitua jatkettiin vuonna 2012 seuraavin tunnusluvuin:

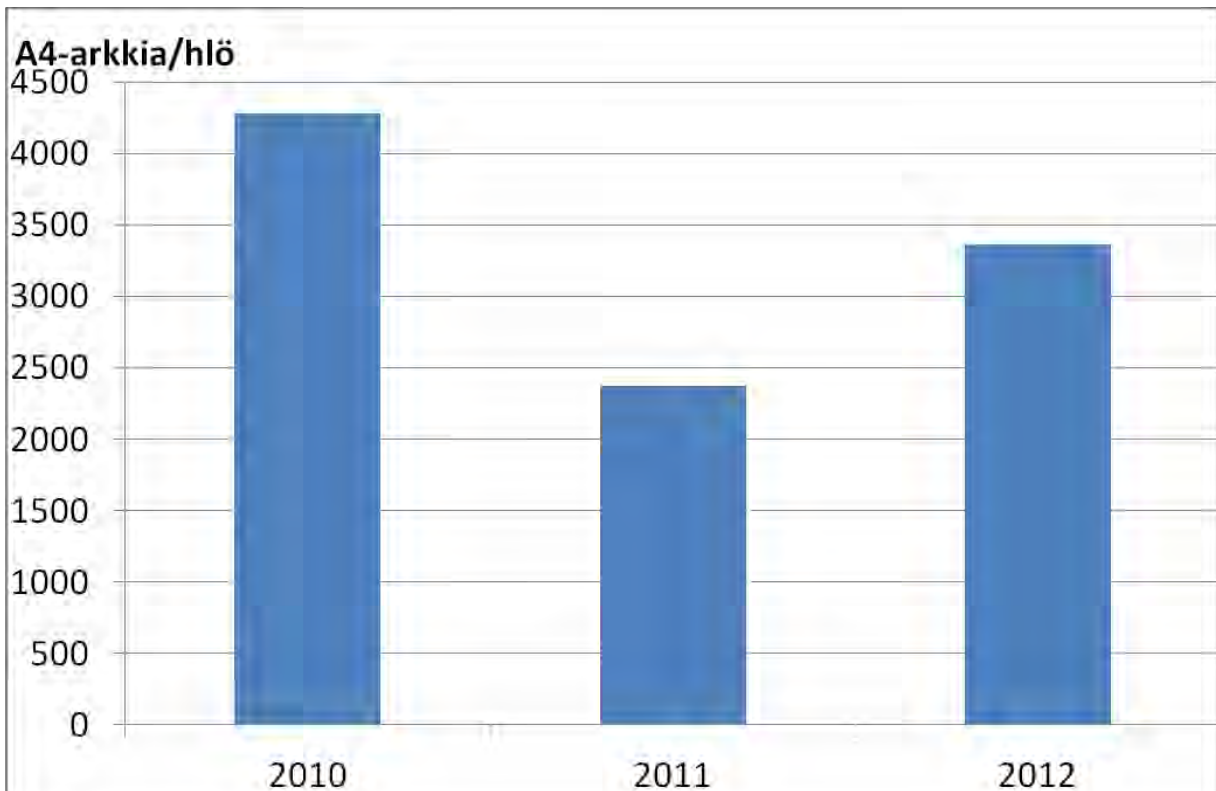
- Peruskoulutuksia 7 kpl
- Uusia koulutettuja ekotukihenkilöitä 124 kpl
- Jatkokoulutuksiin ja tapahtumiin osallistuneita 210 kpl
- Kuukausikirjeitä 11 kpl

Ympäristökeskuksen omat ympäristötavoitteet

Vuonna 2012 ympäristökeskuksen yhtenä ympäristötavoitteena oli laatia virastolle Ekokompassi-järjestelmään liittyvä ympäristöohjelma sekä auditoida Ekokompassi-järjestelmä. Muita ympäristötavoitteita olivat energian- ja paperinkulutuksen vähentäminen sekä omien autojen käytöstä aiheutuvien hiilidioksidipäästöjen vähentäminen.

Ympäristöohjelma laadittiin kevään aikana, ja johtoryhmä hyväksyi sen kesäkuussa kokouksessaan. Ekokompassi-järjestelmä auditoidiin hyväksytysti kolmannen osapuolen toimesta joulukuussa. Ympäristöjärjestelmä mahdollistaa järjestelmällisen ympäristöasioiden huomioimisen koko viraston toiminnassa, sekä ympäristömyönteisen toiminnan jatkuvan kehittämisen.

Ympäristökeskuksen paperinkulutus oli 3369 A4-arkkia/hlö, mikä on 42 % enemmän kuin edellisvuonna, mutta 21 % vähemmän kuin vuonna 2010. Erot eri vuosien välillä ovat suuret, ja merkittävin selittäjä tähän lienee se, että vuoden 2011 paperinkulutus oli poikkeuksellisen alhainen. Syitä vuoden 2011 alhaiseen paperinkulutukseen olivat todennäköisesti Ahjo-asiankäsitelyohjelman käyttöönotto sekä Viikkiin muutto. Ennen muuttoa varastoja pyrittiin tyhjentämään ja tilauksia välttämään. Paperinkulutus arvioidaan tilausten perusteella.

Ympäristökeskuksen paperinkulutus henkilöä kohden (teholliset henkilötyövuodet) vuosina 2010–2012.

Ympäristökeskuksen omien autojen CO₂-päästöt kilometriä kohden laskivat reilusti edellisvuoteen verrattuna, vaikka ajomäärät pysyivät samalla tasolla. Lasku johtui erityisesti siitä, että kaasuautoissa käytettiin biokaasua maakaasun sijaan. Myös taloudellisen ajotavan lisääntymisellä on vaikutusta jonkun verran. Autoja on yhteensä 10 kappaletta, joista kaksi on kaasukäyttöisiä.

Energiankulutuksen osalta ympäristökeskukselle asetettiin talousarviossa tavoitteeksi päästä käyttösähkön osalta vähintään 10 prosentin päähän tavoitekulutuksesta. Käyttösähkön erillinen mittaaminen osoittautui oletettua haastavammaksi, eikä sitä saatu eriytettyä kiinteistösähköstä, jolloin jouduttiin vertaamaan rakennuksen sähkön kokonaiskulutusta tavoitteeseen. Rakennuksen koko vuoden sähkönkulutus oli noin 27 % tavoitetta korkeampi. Tässä suurin selitys oli tehostettu ilmanvaihto, joka kulutti tavoitetta enemmän sähköä. Ilmanvaihtoa tehostettiin, koska uudesta rakennuksesta haihtuu kosteutta ja uusista kalusteista ja pintamateriaaleista haihtuu aluksi päästöjä. Syyskuussa ilmanvaihto oli yhden kuukauden ajan tavoitteen mukaisessa tilassa (tarpeen mukainen ilmanvaihto), ja tuona kuukautena sähkönkulutus oli vain 9 % tavoitetta korkeampi.

Energiankulutuksen vähentämistä edistettiin toteuttamalla Ekokompassi-ympäristöohjelman mukaisia vuodelle 2012 asetettuja toimenpiteitä. Esimerkiksi valaistukseen tehtiin säätöjä ja eri puolelle taloa sijoitettiin energiansäästöohjeita.

TEHTÄVÄMME

Asumisterveys

Asunnot

Asunnontarkastuksen kohteet haastavia

Asunnontarkastuksen käsitellyjä toimenpidepyyntöjä oli 285 kpl, ja niiden määrä väheni edelleen edellisvuodesta. Asumisterveyteen liittyvien toimenpidepyyntöjen jonotusaika oli keskimäärin 74 vuorokautta. Käsitteilyajat olivat usein edelleen pitkiä tapauksien ollessa haastavia.

Noin puoleen tarkastuspyynnöistä oli syynä epäily kosteus- ja homevaurioista. Lisäksi ongelmia aiheuttivat ilmanvaihdon puutteet, tupakansavuhaitat, materiaalipäästöt, kylmyys ja melu. Todettujen epäkohtien poistamiseksi annettiin korjauskehotuksia.

Korkein hallinto-oikeus kumosi keväällä ympäristölautakunnan aiemmin asettamat kaksi parveketupakointikieltoa, ja asia sai myös paljon julkisuutta. Päätökset tekivät parveketupakoinnista aiheutuvien haittojen käsittelyn entistä vaikeammaksi.

Ympäristökeskuksessa pyrittiin painottamaan ja kehittämään aiempien vuosien tavoin kuntalaisten ja kiinteistöjen omistajien neuvontaa asumisterveyteen liittyvissä kysymyksissä, jotta tarve varsinaisille toimenpidepyyntöjen käsittelyille vähenisi. Neuvonta oli pääosin puhelinneuvontaa, mutta sähköpostitse tuli myös paljon kysymyksiä, ja sähköposti-neuvonta oli runsasta. Neuvonnassa kommentoitiin esimerkiksi laajoja kuntotutkimusraportteja.

Päiväkodit, koulut ja muut oleskelutilat

Lausunnot ja ilmoituskäsittelyt työllistivät

Uusia kouluja ja etenkin päiväkoteja koskevien ilmoitusten ja lausuntopyyntöjen määrä jatkoi edelleen kasvuaan, edelliseen vuoteen verrattuna kasvua oli noin 20 %.

Päivähoitotiloja, kouluja, muita oppilaitoksia, lastenkoteja ja vanhainkoteja koskevien tarkastuspyyntöjen aiheena oli ensisijaisesti sisäilman laatu, erityisesti ilmanvaihdon puutteet sekä kosteus- ja homevauriot.

Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin vain vajaa 40 % suunnitelman mukaisesta määrästä. Kaupungin sisäilmaryhmän yhteistyö kaupungin eri hallintokuntien sisäilma-asiantuntijoiden kanssa jatkui tiiviinä. Tämä on tukenut etenkin kouluissa ja päiväkodeissa varsin yleisien sisäilmaongelmien ratkaisua. Myös yhteistyö opetusviraston sisäilmaryhmän kanssa on toiminut tiiviinä.

Asiantuntijatoiminta

Ympäristökeskus osallistui eduskunnan tarkastusvaliokunnan asiantuntijakuulemiseen koskien valiokunnan teettämää julkaisua 1/2012, Rakennusten kosteus- ja homeongelmat. Ympäristökeskus osallistui myös kaupungin lausunnon valmisteluun asiasta sekä antoi eduskunnalle asiasta myös kaksi erillistä lausuntoa.

Ympäristökeskus osallistui työryhmään, joka on valmistellut kaupungin virastojen yhteistä ohjetta turvallisen ja terveellisen asumisen edistämiseksi. Keskus osallistui myös kaupungin käynnistämään hankkeeseen, jossa selvitetään sopivia asumismahdollisuuksien sellaisille henkilöille, jotka ovat voimakkaasti herkistyneitä homeille ja muille epäpuhtauksille.

Elintarvikkeet, liikehuoneistot ja tupakkavalvonta

Elintarvikehuoneistot

Elintarvikelainsäädäntö muuttui aikaisempaa riskiperusteisemmaksi

Elintarvikelainsäädäntö uudistui perusteellisesti 1.9.2011 lähtien. Elintarvikelain mukainen elintarvikehuoneistojen ennakkohyväksyntä poistui, ja tilalle tuli hallinnollisesti kevyempi ilmoitusmenettely. Uudistettu lainsäädäntö korostaa valvonnan riskiperusteisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että elintarvikehuoneistojen valvontaa tulisi suunnata entistä enemmän kohteisiin, joissa on elintarviketurvallisuuteen liittyviä riskejä. Lakimuutoksen myötä havaittuihin epäkohtiin puututaan ennakkovalvonnan sijasta jälkivalvonnassa, mikä saattaa tulevina vuosina lisätä hallinnollisten pakkokeinojen käytön määrää.

Ympäristökeskus teki 2485 tarkastusta elintarvikehuoneistoihin

Elintarvikehuoneistojen elintarvikevalvonta perustuu yritysten omavalvontaan, jonka toimivuutta kuntien elintarvikevalvojat ja terveystarkastajat seuraavat. Ruoan turvallisuutta ja tuoreutta valvotaan seuraamalla elintarvikkeiden valmistusta, jakelua, tarjoilua ja myyntiä.

Elintarvikehuoneistoja koskevia tarkastuksia tehtiin 2485 kpl, joista 1822 kpl oli suunnitelmallisia tarkastuksia. Omavalvonnan toteutumista ja elintarvikkeiden laatua seurattiin tarkastusten lisäksi myös mikrobiologisin näyttein. Niitä otettiin 2398 kpl, joista 2160 kpl oli elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia näytteitä.

Elintarvikehuoneistojen hyväksymistä tai toimijan vaihtumista koskevia päätöksiä sekä uuden elintarvikelain mukaisia rekisteröinti-ilmoituksia käsiteltiin 695 kpl, mikä oli hieman vähemmän kuin edellisvuonna. Määrän väheneminen johtunee lainsäädäntömuutoksista, kun elintarvikehuoneistoilla ei enää ole ennakkohyväksyntää.

Ympäristökeskus kehitti elintarvikehuoneistoja koskevaa sähköistä ilmoitusmenettelyä yhteistyössä kaupungin tietohallinnon kanssa.

Elintarvikehuoneistoja koskevia hallinnollisia pakkokeinoja, kuten määräyksiä ja kieltoja, annettiin 31, mikä oli samalla tasolla kuin edellisvuonna. Määräykset koskivat lähinnä elintarvikehuoneistojen rakenteellisia ja toiminnallisia epäkohtia, sekä myös vanhentuneita tai puutteellisesti merkittyjä elintarvikkeita, jotka määrättiin hävitettäväksi.

Elintarvikevalvonta

Sushin ja jäädytettyjen ruokien laatua selvitettiin

Ympäristökeskus toteutti sushin, jäädytettävän ruoan sekä pizzatäytteiden hygieenistä laatua koskevat projektit. Pääkaupunkiseudun yhteisinä projekteina selvitettiin elintarvikehuoneistoissa käytettävän jään mikrobiologista laatua sekä energiajuomien vitamiini- ja kofeiinipitoisuutta. Monivuotisista projekteista jatkettiin mädin laatua koskevaa projektia ja aloitettiin valvontakokemusten perusteella mausteiden laatua koskeva kaksivuotinen projekti. Lisäksi osallistuttiin neljään Eviran valvontaprojektiin.

Elintarvikevalvontaan liittyviä valituksia käsiteltiin 715 kappaletta, joista 369 oli ruokamyrkytyspäilyjä ja loput muita elintarvikkeisiin liittyviä valituksia.

Ympäristökeskus jatkoi EU:n alueelta Helsinkiin tuotavien eläinperäisten elintarvikkeiden valvontaa Eviran toimeksiannosta. Ensisaapumistoiimiin kohdistuneita tarkastuksia tehtiin kaikkiaan 55 kappaletta. Neljä ensisaapumiserää hylättiin, joista yksi salmonellabakteerin vuoksi ja loput asiakirjapuutteiden vuoksi.

Ympäristökeskus antoi aikaisempien vuosien tapaan lausuntoja uusista lainsäädäntöehdotuksista ja Eviran ohjeista. Ympäristökeskuksen asiantuntijoita osallistui muun muassa maa- ja metsätalousministeriön elintarvikehygienian asiantuntijaryhmään ja Eviran elintarvikevalvonnan auditointia ja elintarvikeketjun valvonnan koordinoitua koskeviin työryhmiin.

Tapahtumien elintarvikemyynti ja hygienia

Yhteensä 22 tapahtumaa tarkastettiin elintarvike- ja terveydensuojelulain perusteella, mikä on saman verran kuin edellisinä vuosina. Tarkastuksia suunnattiin riskiperusteisesti sellaisiin tapahtumiin, joihin oli odotettavissa runsaasti osanottajia ja elintarvikemyyjiä. Lisäksi ympäristökeskus osallistui kouluttajana useisiin tapahtumajärjestäjille suunnattuihin tilaisuuksiin.

Elintarviketoiminnan kannalta suurimpia tapahtumia vuonna 2012 olivat elokuinen Herkkujen Suomi-tapahtuma (116 elintarviketoimijaa) ja toukokuussa järjestetty Maailma Kylässä -tapahtuma (58 elintarviketoimijaa).

Ruokamyrkytykset

Ympäristökeskus tutki 369 ruokamyrkytyspäilyä

Kertomusvuonna ympäristöterveysyksikkö kehitti edelleen ruokamyrkytysten selvitystyötä. Epäiltyjä ruokamyrkytys-episodeja selvitettiin yhteensä 369, joista suurin osa oli yksittäisiä ruokamyrkytyspäilyjä. Lisäystä edelliseen vuoteen oli 5 prosenttia. Epidemioita todettiin 14 kappaletta.

Salmonellaepidemia sairastutti noin 100 henkilöä

97 henkilöä sairastui salmonellaan ruokailtuaan kahdessa eri tilaisuudessa. Ruokat oli valmistanut sama pitopalveluyrittäjä. Salmonellan välittäjäelintarvikkeesta ei saatu varmuutta. *Cryptosporidium*-alkueläimen saastuttama salaatti aiheutti usealla paikkakunnalla epidemioita, joista Helsingissä kaksi. Noroviruksen aiheuttamia epidemioita selvitettiin kuusi, joissa sairastui yhteensä noin kolmesataa ruokailijaa.

Talousvesi

Talousvesi laadultaan hyvää

Ympäristökeskus valvoi Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) vesihuollon Helsingin alueelle toimittaman talousveden laatua sosiaali- ja terveysministeriön talousvesiasetuksen mukaisesti. Määritykset koskevat sekä mikrobiologisia että kemiallisia laatuvaatimuksia ja -suosituksia.

Ympäristökeskuksen suunnitelman mukaisesti Metropolilab Oy otti talousvedestä 465 valvontanäytettä sekä lisäksi 16 uusintanäytettä. Toimitettu talousvesi täytti hyvälle talousvedelle asetetut laatuvaatimukset.

Hygieniahuoneistot

Uusista liikkeistä 54 ilmoitusta

Uusista kampaamoista, partureista ja kauneushoitoloista sekä solarium-, tatuointi- ja lävistysliikkeistä on tehtävä terveydensuojelulain mukaan ilmoitus terveystarkastajalle. Tällaisia ilmoituksia käsiteltiin 54 kappaletta.

Yksityistä terveydenhuoltoa harjoittavien toiminnanharjoittajien uudet tilat tarkastettiin. Tarkastuksia tehtiin yhteensä 80 kpl.

Tupakkalain ja nikotiinivalmisteiden valvonta

Uusia tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupia käsiteltiin 162 kappaletta

Tupakkavalvonnan keskeiset tehtävät liittyivät tupakan myynnin, tupakointikieltojen- ja rajoitusten sekä tupakan mainonnan valvontaan. Helsingissä tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan haltijoita on 1290 kappaletta.

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupia käsiteltiin 162 kappaletta. Suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin yhteensä 98, kohteina vähittäismyyntipaikat ja kohteet, joihin on rakennettu erillinen tupakointitila. Lisäksi tarkastuksia tehtiin asiakasvalitusten perusteella. Ympäristökeskuksella oli myös edustus savuttomuutta edistävässä Savuton Helsinki -työryhmässä.

Lääkelain mukaisia nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntilupahakemuksia käsiteltiin 36 kappaletta.

Eläinten hyvinvointi ja terveys

Eläinlääkintähuolto

Edellisvuosien tapaan kaupunki osti lain edellyttämät eläinlääkintäpalvelut Yliopistolliselta eläinsairaualta. Eläinsairaalassa hoidettiin 11 435 helsinkiläistä potilasta. 40 % potilaista oli päivystystapauksia.

Löytöeläimet

Lähes 900 löytöeläintä sai hoitoa

Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien yhteisessä löytöeläintalossa Viikissä hoidettiin 885 helsinkiläistä irrallaan tavattua tai huostaan otettua eläintä. Helsingin eläinsuojeluyhdistys (HESY) antoi uudelleensijoitusta tarvitseville eläimille jatkohoitoa sekä huolehti eläintenkuljetuksista.

Eläinsuojelutarkastukset

Yksityiset ihmiset ilmoittivat eläinten huonosta hoidosta

Eläinsuojelutarkastuksia tehtiin 387 kappaletta. Suurin osa niistä (87 %) perustui ilmoituksiin, joita yksityiset ihmiset olivat tehneet eläinsuojelueläinlääkärille havaittuaan epäkohtia eläimen hoidossa ja pidossa. Tarkastetuista eläimistä 26 % oli koiria, 28 % kissoja ja 46 % muita lemmikkieläimiä.

Lisäksi tarkastettiin eläinkaupat, tallit ja navetat sekä eläintapahtumat, -näyttelyt, -kilpailut ja muut kaupallisen eläintenpidon kohteet. Eläinkaupoissa havaitut puutteet koskivat eläinten kuntoa ja niiden vaatimaa eläinlääkärihoitoa. Tallien tarkastuksissa ja eläintapahtumissa ei tänä vuonna havaittu vakavia epäkohtia.

Eläinten hylkääminen lisäsi kiireellisiä toimenpiteitä

Epäilyyn perustuvissa tarkastuksissa 53 %:ssa jouduttiin käyttämään eläinsuojelulain mukaisia määräyksiä, kieltoja, kiiretoimenpiteitä tai muita toimenpiteitä. Yleisimpiä syitä määräyksien tai kieltojen antamiseen olivat vakavat puutteet eläinten perushoidossa. Tilapäisten tai pysyvien huostaanottojen osuus (51 %) kaikista toimenpiteistä oli edellisten vuosien tapaan korkea.

Eläinten uudelleensijoitukseen tai tilapäiseen hoidon tarpeeseen johtivat yleisimmin eläinten hylkäämiset ja omistajan kyvyttömyys huolehtia eläimestä ja sen pitopaikasta eläimen tarpeiden vaatimalla tavalla. Etenkin eläinten hylkäämisen yleisyys, yleensä joko tyhjäksi jääneeseen asuntoon tai selkeästi ulos jätettynä, vaikutti kiiretoimenpiteiden runsauteen. Yhteistyö sosiaaliviranomaisten, poliisin ja muiden viranomaisten kanssa jatkui edellisvuosien tapaan tiiviinä.

Eläintaudit

Raivotautia ei todettu

Raivotautiepäilyjä selvitettiin yhteistyössä läänineläinlääkäreiden ja epidemiologisen yksikön kanssa. Yleisimmin selvitykset aloitettiin ulkomailta tuodun aggressiivisen koiran purtua ihmistä. Raivotautia ei todettu.

Eläintautilain mukaisista toimenpiteistä ja menettelytavoista neuvoteltiin kaupungin epidemiologisen yksikön, läänineläinlääkäreiden sekä Eviran kanssa.

Eläinten vienti ja tuonti

Ympäristökeskuksen eläinlääkärit tekivät yhteensä 47 eläinten vientitarkastusta, joissa kirjoitettiin vientitodistukset yhteensä 246 eläimelle.

Tuontiepäselvyyksiin liittyen tehtiin 38 tarkastusta. Eläimen palauttamisesta lähtömaahan tai lopettamisesta tehtiin 31 päätöstä. Suurin osa päätökseen johtaneista tapauksista koski Virosta tuotuja koiria, joilla ei ollut raivotautirokotusta. Laittomaan eläinten maahantuontiin liittyen tehdään yhteistyötä tullin kanssa.

Ilmansuojelu

Helsingin ilmansuojelun toimintaohjelma ja varautumissuunnitelma

Helsingin ilmansuojelun toimintaohjelman toteutumisen seurantakatsaus valmisteltiin kaupunginhallitukseen (Khs 7.5.2012), joka toimitti sen ympäristöministeriöön ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY).

Typidioksidin raja-arvoa ei saavutettu

Helsingin kaupunki sai ympäristöministeriöltä jatkoaikaa saavuttaa vaatimukset, jotka on asetettu typidioksidin pitoisuudelle ilmassa. Vuosiraja-arvo tulee saavuttaa Helsingissä viimeistään 1.1.2015, kun aiempi tavoite oli 1.1.2010 mennessä.

Raja-arvon ylittyminen johtuu autoliikenteen päästöistä ja siitä, että uudet pakokaasumääräykset eivät ole vähentäneet päästöjä odotetusti. Liikenteen suorat typidioksidipäästöt ovat jopa kasvaneet viime vuosina, mikä johtuu dieselajoneuvojen määrän kasvusta ja uusissa dieselautoissa käytettävästä tekniikasta. Kantakaupungin liikennemäärät uhkaavat myös lisääntyä keskustan uusien asuinalueiden rakentumisen myötä. Vaikuttaa siltä, että raja-arvon alle ei päästä vuoteen 2015 mennessä ilman lisätoimia. Kaupunkisuunnitteluvirasto on aloittanut selvityksen raja-arvon saavuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Ympäristökeskus osallistuu selvityksen rahoittamiseen 50 %:lla.

Pääkaupunkiseudun kaupungeilla on yhteinen varautumissuunnitelma ilmanlaadun äkilliseen heikkenemiseen. Suunnitelman lisäksi tehdään pääkaupunkiseudun liikenteen hallintasuunnitelma, jonka laatiminen aloitettiin vuonna 2011. Suunnitelma laaditaan ELY-keskuksen koordinoimassa työssä, jossa valmistellaan seudullisen liikenteen hallintasuunnitelma erilaisia häiriötilanteita varten. Yhteistyönä tehdään kokonaissuunnitelma, jota kaupunkisuunnitteluvirasto tarkentaa Helsingin kantakaupungin osalta. Suunnitelman on tarkoitus valmistua vuonna 2013.

Laitosten ilmansuojelu

Suurista laitoksista, esimerkiksi energiatuotantolaitoksista, tulevia päästöjä säädelään ympäristölupamenettelyssä. Päästöjen raja-arvot perustuvat parhaaseen käytettävissä olevaan tekniikkaan.

Pienet alle 50 megawatin polttolaitokset ovat rekisteröintivelvollisia. Niiltä on poistunut velvollisuus hakea ympäristölupaa ja ne kuuluvat normiohjauksen piiriin. Aiemmin luvan saaneet pienet polttolaitokset siirtyvät luvanvaraisesta toiminnasta rekisteröintimenettelyyn piiriin viimeistään vuoteen 2018 mennessä, ellei toiminnan muuttamisen vuoksi rekisteröintiä ole tarvetta tehdä aikaisemmin.

Savuhaitat

Ilmanlaatuun vaikuttavat myös pienet paikalliset päästölähteet. Tällaisia ovat esimerkiksi hajupäästöjä aiheuttavat toiminnat tai kohteet, joiden aiheuttamia haittoja ympäristökeskus selvitetiin. Myös asuinkiinteistöjen lämmityksestä aiheutuvia savuhaittoja selvitetiin ja niihin puututtiin. Useimmiten ilmoitetun aiheuttajakiinteistön haltijalle lähetettiin muistutuskirje ympäristönsuojelumääräysten asettamista velvoitteista.

Katupölyn torjunta

Katujen kunnossapidosta vastaavat saivat tietoa katupölyn torjunnasta

Katupölyaikaan maaliskuussa annettiin rakennusvirastolle yksi koko kaupungin ja yksi vain pääväylät kattava katujen kastelupyyntö (yhteinen sitova toiminnallinen tavoite Helsingin kaupungin rakennusviraston kanssa). Katupölyraja-arvo ei ylittynyt Helsingin kantakaupungissa.

Ympäristökeskus osallistui NASTA-tutkimukseen, jossa selvitetään vuosien 2011–2013 aikana nastarenkaiden käytön vähentymisen vaikutuksia mm. ilmanlaatuun, terveyteen ja liikenneturvallisuuteen.

Katupölyn torjunnan kehittämiseksi aloitettiin vuosiksi 2011–2014 EU LIFE+ -rahoituksen tuella REDUST-hanke (Best winter maintenance practices to reduce respirable street dust in urban areas – demonstration of best practices, strategy development and implementation). Ympäristökeskus toimii hankkeen koordinaattorina. Hanke järjesti 25.1.2012 suomenkielisen katupölyseminaarin kaupunkien ympäristöasioista sekä katujen kunnossapidosta vastaaville. Hanke järjesti myös englanninkielisen seminaarin 31.10.2012. Maaliskuussa avattiin tekstiviestipalvelu ilmanlaadusta sekä toteutettiin katupölykampanja.

Liikenteen päästöt ja niiden vähentäminen

Kaupungin omista ajoneuvoista ja työkoneista yli 2 000 tonnia hiilidioksidipäästöjä

Helsingin kaupungin ajoneuvo- ja työkonekaluston päästöjä selvitettiin. Selvitys perustui tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessaan 2010 tekemiin ehdotuksiin, ja se aloitettiin virastoille ja laitoksille lähetetyllä kyselyllä. Kyselyyn vastasi 23 hallintokuntaa, ja tuloksena oli yli 2 000 tonnia kaupungin kaluston hiilidioksidipäästöjä. Jatkossa kysely liitetään osaksi kaupungin ympäristöraportin tiedonkeruuta. Selvityksen tuloksia käytetään kaupungin päästöraportoinnin kehittämisessä.

Eurooppalaisten ympäristövyöhykkeiden tilanteesta laadittiin selvitys, ja työtä jatkettiin selvittämällä Helsingin ympäristövyöhykkeen kehittämismahdollisuuksia. Selvityksen yhteydessä tunnistettiin myös muita vaihtoehtoja, joilla voitaisiin vähentää liikenteen haittavaikutuksia kaupungin ilmanlaatuun.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Kumppanuudet ilmastonmuutoksen hillinnässä

Helsinki solmi ilmastositoumukset 36 helsinkiläisen yrityksen ja yhteisön kanssa

Vuonna 2012 käynnistyneellä elinkeinoelämän ja Helsingin kaupungin Ilmastokumppanit-verkostolla oli kaksi tilaisuutta, joissa kaupunginjohtaja Jussi Pajunen allekirjoitti ilmastositoumuksen yhteensä 36 suuren helsinkiläisen yrityksen tai tutkimusyhteisön kanssa. Marraskuun seminaarissa keskusteltiin ilmastoyhteistyön tärkeydestä ja verkoston jäsenet esittelivät älykkäitä ilmastoratkaisujaan.

Ympäristökeskuksen johto osallistuu vuonna 2011 perustetun kaupunginjohtajien ilmastoverkoston asioiden valmisteluun. Vuonna 2012 kaupunginjohtajat mm. päättivät selvittää suurten kaupunkien mahdollisuudet vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 30 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Uusina aloitteina verkosto tukee kuntien ja valtion ilmastokumppanuusaloitetta, edistää vähäpäästöisten autojen käyttöönottoa suurissa kaupungeissa ja lisää ilmastoyhteistyötä kaupunkien sekä pienten ja keskisuurten yritysten välillä.

Ympäristökeskus on mukana Kuntaliiton koordinoimassa valtion ja kuntien ilmastokumppanuus -hankkeessa, jossa Norjan mallin mukaan etsitään kunnista kustannustehokkaita hankkeita, joita valtio voisi rahoittaa ja siten saada edullisesti päästövähennyksiä.

Liikenteen ilmastovaikutusten pienentäminen

385 ajoneuvoa hyödyntää vähäpäästöisten ajoneuvojen pysäköintietua

Vähäpäästöisille ajoneuvoille myönnetään 50 %:n alennus pysäköintimaksuista. Rakennusviraston asiakaspalvelu on myöntänyt 1.4.–31.12.2012 välisenä aikana vähäpäästöisten ajoneuvojen pysäköintietuuksia 385 kpl, joista 102 on asukas-pysäköintitunnuksia ja 7 yrityspysäköintitunnuksia.

Vähäpäästöisyyskriteerejä tarkistetaan kahden vuoden välein. Tarkistamisesta valmistui ympäristökeskuksen esitys 16.10.2012. Sen mukaan kriteerejä täsmennetään hieman vuoden 2013 aikana. Seuraava tarkistus tehdään vuoden 2015 aikana.

Lisää latauspisteitä sähköautoille

Helsingin kaupunki on mukana valtakunnallisessa sähköisen liikenteen kehitysympäristössä vuosina 2011–2015. Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt kaupungille 30 %:n investointituen 32 julkisen latauspisteen toteutukseen sekä 30 ladattavan sähköauton leasing-kuluihin. Kaupunki osallistuu kehitysohjelmaan toteuttamalla 30 julkista sähköauton latauspistettä sekä hankkimalla 30 ladattavaa sähköautoa kaupungin ajoneuvohankinnan yhteydessä.

Kaupungin sähköistyvän liikenteen ohjausryhmä on toiminut vuosina 2011–2012. Keskeisin tehtävä on ollut Helsingin sähköistetyn liikenteen ensivaiheen kehitystoimien koordinointi.

Ruokaketjun ilmastovaikutukset selvitetään

Ympäristökeskus käynnisti yhteistyössä Palmian ja hankintakeskuksen kanssa Helsingin kaupungin ruokaketjun ilmastovaikutusten arvion tekemisen. Arvion tekeminen sisältyy Helsingin ruokakulttuurin kehittämissuunnitelmaan. Ensi vaiheessa selvitetään Palmian ruokaloiden raaka-aineiden ilmastovaikutukset, ruokakuljetukset sekä energiankulutus. Hankkeen seurauksena Palmia saa käyttöönsä myös laskurin, jolla se voi seurata ilmastovaikutuksen kehitystä. Hankkeen ohjausryhmässä ovat mukana myös MTT, SYKE ja Ruokatieto ry.

Energia- ja ilmastoneuvontaa asukkaille

Elokuussa aloitettiin Asukkaiden ilmastoteot asuinalueilla (ASIAA!) -hanke, joka kuuluu valtakunnallisiin, Motivan rahoittamiin energianeuvonnan hankkeisiin. Hanketta toteutetaan Helsingin ympäristökeskuksen koordinoimana Helsingin Mellunmäessä, Vantaan Koivukylässä ja Espoon Suurpellossa.

Vuoden 2012 loppuun mennessä hanke neuvoi 537 kuluttajaa, järjesti itse tai osallistui 35 energia-aiheisen tilaisuuden järjestämiseen ja loi toimivan yhteistyöverkoston muihin ilmasto- ja energianeuvontaa antaviin organisaatioihin (Ilmastoinfo, Uudenmaan liitto, energiayhtiöt, erilaiset järjestöt ja muut yhteisöt), kaupunkien eri virastoihin sekä asukastoimijoihin.

Ilmastoinfo

Ilmastoinfo oli mukana yli 20 tapahtumassa

Ilmastoinfon toinen toimintavuosi oli vauhdikas. Ilmastoinfo oli vuoden aikana mukana yli 20 tapahtumassa pääkaupunkiseudulla, muun muassa erilaisissa kaupunginosatapahtumissa ja energiaiiloissa.

Ilmastoinfo järjesti toista kertaa Energiatendas-tapahtuman, nyt Kierrätystehdas-tapahtuman yhteyteen. Tapahtumissa oli viikonlopun aikana kävijöitä yhteensä noin 10 000. Ilmastoinfo toteutti yhdessä Siivouspäivän-tiimin kanssa Parkkipäivän 21.9. ja Auton vapaapäivää vietettiin 22.9. muun muassa Joukkoliikennepeliä pelaten.

Facebookissa Ilmastoinfo järjesti Auton vapaapäivä -valokuvakampanjan. Tonni vetoa -nettikampanja auttoi löytämään keinoja omien päästöjen pienentämiseksi, tällä kertaa mukaan haastettiin erityisesti kaikki pääkaupunkiseudun kunnallisvaaliehdokkaat.

Ilmastosanomat-lehti julkaistiin Metro-lehden välissä keväällä ja syksyllä.

Ilmastomuutokseen sopeutuminen hankekehittämisen keskiössä

Ympäristökeskus koordinoi EU-projekti BaltCICA:n Helsingin kaupunkia koskevaa osahanketta. Koko hankkeen tavoitteena oli arvioida ilmastomuutoksen vaikutuksia alueelliseen kehitykseen, sekä testata ja toimeenpanna konkreettisia ilmastomuutoksen sopeutumistoimia yhteistyössä alueellisten organisaatioiden ja kuntien kanssa.

Helsingin osahankkeen tavoitteena oli arvioida kaupungin olemassa olevien ohjelmien ja strategioiden päivitystarvetta ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta. Tavoitteena oli myös antaa suosituksia tarvittavista jatkotoimista. Helsingin osahankkeen lopputuotteena julkaistiin Keinoja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi Helsingin kaupungissa -selvitys (Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisu 2/2012). Ympäristökeskus teki esityksen Helsingin kaupungin sisäisen ilmastotyöryhmän perustamisesta jatkamaan sopeutumistoimien kehittämistä.

Työkaluja kaupunkisuunnittelijoille Ilkka-hankkeessa

Syyskuussa alkoi ympäristökeskuksen koordinoimana Ilmastonkestävä kaupunki (ILKKA) -EU-hanke. Tarkoituksena on luoda suunnittelutyökaluja ja -ohjeistuksia kaupunkisuunnittelijoille ilmastonmuutoksen huomioon ottamisesta. Hankkeessa pilotoidaan viherkerroin-työkalua, lasketaan hiilinieluja, selvitetään parhaita sopeutumistoimenpiteitä (esim. hulevesien hallinta) ja etsitään keinoja lämpösaarekeilmiöltä suojautumiseen.

Luonto ja luonnoneläimet

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen

Biotooppikartoitus jatkui: luontotyyppjä kartoitettiin Konalassa ja Östersundomissa

Biotooppikartoitusta jatkettiin osana Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmaa 2008–2017. Vuonna 2009 käynnistyneen kolmivuotisen hankkeen tavoitteena on kartoittaa Helsingin luontotyyppit.

Vuonna 2012 luontotyyppjä kartoitettiin maastotöinä pääasiassa Konalassa ja Östersundomin alueella. Maastokartoitukset painottuivat jo aiemmin esikuvioituille alueille, joita edelleen täydennettiin varsinkin Östersundomissa. Maastokartoituksia varten koottu esikuviointiaineisto, joka kattaa noin 80 km² kaupungin pinta-alasta, luodaan muokkaamalla kaupungin muuta tietoaaineistoa. Maastokauden päätyttyä kuvioaineistoa korjattiin ja valmisteltiin julkaistavaksi Luontotietojärjestelmässä.

Kartoituksen tuloksia voidaan hyödyntää kaavoituksessa sekä luonnonhoidon ja luonnonsuojelun suunnittelussa.

METSO-inventointi jatkui

Ympäristöministeriö myönsi vuonna 2010 Helsingin kaupungille rahoitusta Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman eli METSO-ohjelman mukaiseen metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden kohteiden inventointiin. Inventointityö käynnistyi vuonna 2011. Koko Helsingin aluetta ei saatu inventoitua.

Vuonna 2011 METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet täyttäviä kohteita löytyi kaikkiaan noin 1150 hehtaaria. Löytyneistä kohteista suurin osa on runsaslahopuustoisia kangasmetsiä (598 ha), kalliometsiä (354 ha) ja lehtoja (152 ha). Muiden METSO-luontotyyppien yhteenlaskettu pinta-ala on vain 45 hehtaaria.

Löytyneistä kohteista arvokkaimmat ovat yhtenäisiä kokonaisuuksia, jotka ylläpitävät monimuotoisuutta hyvin. Ne toimivat myös lähdealueina, joista lajit leviävät pienialaisemmille kohteille. Inventoinnin tulokset viedään Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmään.

Luonnonsuojelualueet

Luonnonsuojelualueille hoitosuunnitelmat Haltialassa ja Paloheinässä

Vuonna 2012 käynnistettiin Haltialan pohjoisen lehtoalueen ja Paloheinän lehto- ja korpilaakson metsän luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien laatiminen. Ympäristökeskus laatii alueiden rauhoitusesitykset ja lähettää ne lausunnoille vuodenvaihteessa 2012–2013. Tavoitteena on, että molemmat alueet rauhoitetaan viimeistään vuonna 2014, jolloin Helsingin keskuspuisto täyttää 100 vuotta.

Vanhankaupunginlahti

Kunnostustyöt ovat auttaneet linnustoa

Helsingin Vanhankaupunginlahden ekologisen tilan seuranta on tehty linnuston osalta vuosina 2000–2012. Vuonna 2012 raportissa julkaistiin vuosien 2000–2012 linnustoa koskevien tutkimusten tulokset. Tutkimuksen perusteella Vanhankaupunginlahdella tehdyt niittyjen kunnostus- ja hoitotoimenpiteet ovat onnistuneet linnuston kannalta hyvin. Nisäkäspetojen pyyntiä tulisi jatkaa ja tehostaa, jotta sen positiivinen vaikutus vesilintujen poikastuottoon kyetään ylläpitämään.

Seuranta on toteutettu vuonna 1994 hyväksytyn Viikin–Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman ja vuonna 2005 hyväksytyn Vanhankaupunginlahden lintuvesi – Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti. Linnustoseurantaa koordinoi ympäristökeskus ja lahden hoitotoista vastaa rakennusvirasto.

Vuosaari

Ympäristökeskus koordinoi Vuosaaren satamahankkeen linnustonseurantaa, joka on ollut mittavin koko Suomessa. Seuranta päättyi, ja loppuraportissa (Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 10/2012) esitettiin viimeisen vuoden seurantojen lisäksi yhteenveto koko seuranta-ajasta.

Vedet

Helsingin merialue ja jätevedet

Levätilanne normaali

Levätilanne Helsingin ulko- ja sisäsaaristossa oli kesällä 2012 kokonaisuudessaan tavanomainen ja levämäärät seurasivat pääosin pitkän ajan keskiarvoja. Helsingin merialueilla esiintyi vain satunnaisesti sinilevien muodostamia pintaesiintymiä, vaikka rannoille kerääntyikin ajoittain sinilevää.

Jätevesien purkualueet tutkimuksen kohteena

Merkittävin vesistötutkimushanke oli Helsingin ja Espoon kaupunkien jätevesien vesistövaikutusten yhteistarkkailu, jossa seurattiin jätevesien aiheuttaman kuormituksen vaikutuksia vesistöön. Vuonna 2012 tuloksia tarkasteltiin pitkällä aikajänteellä, vuodesta 1980 nykypäivään.

Jätevesien purkualueiden keskimääräiset veden rehevöityneisyyttä ilmentävät suureet eivät enää eroa vertailualueena toimivan Länsi-Tontun kokonaisuudesta. Vaikuttaa siltä, että rehevöitymiskehitys on pysähtynyt alueella ja liukoisten ravinteiden pitoisuudet ovat osittain laskeneet pintavedessä kahden viimeisimmän vertailujakson välillä (1998–2004 ja 2005–2011).

Helsingin edustan merialueen sisäinen ravinnekuormitus on huomattavaa

Elokuussa 2012 toteutettiin Itämerihaaste-projektin puitteissa T/A Muikulla tutkimusmatka, jonka tarkoituksena oli kartoittaa Helsingin edustan merialueen pohjan kunto sekä sisäisen ravinnekuormituksen osuutta merialueen rehevöitymisessä. Tutkimuksessa todettiin, että noin 40 % tutkituista pohjista oli hapettomia ja että ravinteiden sisäinen kuormitus on alueella merkittävää.

Tutkimushanke jatkuu kesällä 2013, jolloin tuloksia tarkennetaan sekä arvioidaan sisäisen kuormituksen merkitystä levätuotantoon ja rehevöitymisen ilmentymiseen.

Itämerihaaste

Turun ja Helsingin kaupungit tekivät kaupunginjohtajien aloitteesta kesäkuussa 2007 sitoumuksen Itämeren tilan parantamiseksi. Itämerihaasteessa kaupungit pyrkivät vähentämään omien toimintojensa aiheuttamaa vesistökuormitusta sekä haastavat muita tahoja mukaan suojelutyöhön.

Uusia hallintokuntia mukaan kaupungin toimenpiteitä toteuttamaan – ohjelman uudistaminen alkoi

Ympäristökeskus koordinoi Helsingin kaupungin oman toimenpideohjelman toteutusta ja seurantaa. Ohjelmaa toimeenpanee kaupungissa yksitoista eri hallintokuntaa, uusimpana Korkeasaaren eläintarha ja

opetusvirasto. Syksyllä käynnistettiin prosessi toimenpideohjelman uudistamiseksi, ja tätä varten järjestetyssä työpajassa hallintokunnat loivat katsauksen jo tehtyihin toimenpiteisiin ja ideoivat uusia mahdollisia toimia.

Vuoden aikana järjestettiin suuren yleisön kerännyt ”Meremme tähden” -tapahtuma Raumalla Raumanmeren rotareiden kanssa, osallistuttiin mm. Porin Suomi Areenaan ja järjestettiin Helsingin ja Espoon merialueiden tilaa uraa uurtavalla tavalla kartoittanut tutkimusmatka tutkimusalue Muikulla.

Itämerihaasteen verkosto kasvanut yli 190 toimijaan

Ympäristökeskus koordinoi yhteistyössä Turun kaupungin kanssa muiden haasteen vastaanottaneiden tahojen toimenpideohjelmien toteutusta ja seurantaan Suomessa ja kansainvälisesti. Vuoden lopussa Itämerihaasteen on ottanut vastaan yli 190 organisaatiota. Haasteen vastaanottajille tarjottiin toimintavuoden aikana mahdollisuus verkostoitua erilaisissa seminaareissa ja tapaamisissa. Syksyllä järjestettiin kansallinen seminaari teemalla Tieto, tietoisuus ja teot: mistä Itämeri hyötyy? Helsingissä.

Huhtikuussa päättynyt EU-rahoitteinen Cities for a Healthier Sea -hanke lisäsi huomattavasti kansainvälistä yhteistyötä Virossa ja Latviassa. Lisäksi valmisteltiin uuden kansainvälisen Citywater-hankkeen käynnistymistä. Uusi hanke edistää Itämerihaasteen leviämistä Baltian maissa ja työstää myös muun muassa uusia hulevesi-investointeja Helsingissä, Turussa ja Tallinnassa vuosien 2013–2015 aikana.

Purot, lammet ja lähteet

Saunapellonpuiston lampi Viikissä erityisseurannassa

Ympäristökeskus seuraa 30 Helsingin puron ja 19 lammen veden laatua ottamalla säännöllisesti vesinäytteitä.

Erityisseurannassa on Saunapellonpuiston lampi Viikissä. Ympäristökeskus seuraa yhteistyössä Helsingin rakennusviraston, yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa lammen tilaa. Lammella toteutettiin kesällä 2012 kalojen poistopyynti ja kunnostustoimia tullaan seuraavina vuosina jatkamaan.

Helsingin lähteet ja niiden kunto kartoitettiin

Helsingin lähteet kartoitettiin vuosina 2011–2012 rakennusviraston ja ympäristökeskuksen yhteisprojektissa. Lähteistä määritettiin muun muassa tyyppi, koko, sijainti, veden virtaus ja veden laatu. Lisäksi tehtiin havaintoja lähteiden kunnosta ja ympäristöstä, sekä annettiin kunnostusehdotuksia. Lähteiden inventointitulokset tullaan julkaisemaan vuonna 2013 YMK:n julkaisusarjassa.

Vesiensuojelu

Lupalausunnot vesilain mukaisista hankkeista

Vesiensuojelua koskevia lupalausuntoja annettiin pääasiassa vesilain mukaisista merialueen ruoppaus- ja täyttöhakemuksista ja rantojen rakentamisesta. Lisäksi lausuntoja annettiin merenalaisten kaapelien sekä siltojen rakentamisesta ja jätevesien johtamisesta. Vesilain mukaisista hankkeista annettiin lausuntoja yhteensä 25 kpl.

Tulvariskien hallinnan edistäminen

Ympäristökeskus osallistui kaupungin tulvastrategiatyöryhmän työskentelyyn ja tulvastrategian toimenpiteiden toteutumisesta laadittiin yhteenveto lautakunnalle. Ympäristökeskus osallistui lisäksi kiinteistöille tarkoitetun tulviin varautumisen ohjeen tekemiseen.

Hulevesien hallintaa yhteistyössä

Ympäristökeskus on kerännyt hulevesinäytteitä eri kohteista Helsingissä vuosina 2010 ja 2011. Tuloksista on työstetty julkaisua, joka valmistuu alkuvuodesta 2013.

Rakennustyömaiden hulevesien käsittelyä koskevan ohjeistuksen tekeminen aloitettiin yhteistyökumppaneiden kanssa. Ympäristökeskus osallistui myös useisiin kaavoitukseen liittyviin hulevesiä koskeviin yhteistyökokouksiin ja antoi lausuntoja eri hankkeiden hulevesien käsittelystä. Ympäristökeskus on lisäksi mukana hulevesistrategian pilottihankkeen seurannassa sekä hulevesistrategian seurantaryhmässä.

Lumenkaadon ympäristövaikutukset

Kolmelta maalla sijaitsevalta lumen vastaanottoaikalta tutkittiin sulamisveden laatua, vastaanottoaikalmaaperän haitta-ainepitoisuuksia ja roskaantumista. Julkaisu tuloksista valmistui vuoden 2012 alussa ja tuloksia on esitelty eri tilaisuuksissa koti- ja ulkomailla.

Vesihuolto

Vesihuoltolain mukaiset päätökset

Vesihuoltolain mukaisia vesijohdosta/viemäristä vapauttamishakemuksia käsiteltiin yhteensä 10 kpl.

Vesihuollon kehittäminen

Ympäristökeskus on osallistunut seudullisen vesihuollon kehittämiseen ns. kuntatekniikan yhteistyöprojektissa Espoon kanssa sekä Helsingin kaupungin vesihuollon kehittämissuunnitelman laadintaan. Lisäksi ympäristökeskus osallistui itäisen saaristoalueen asemakaavan laadinnan yhteydessä alueen teknisen huollon kehittämissuunnitelman laadintaan.

Pohjaveden laadun seuranta

Helsingin I-luokan pohjavesialueille rakennettaessa vaaditaan rakentamiseen liittyvä pohjaveden laadun seuranta. Ympäristökeskus on antanut tätä koskien 12 pohjavesilausuntoa eri rakentamiskohteista.

Ympäristökeskus osallistuu myös HSY:n johdolla käynnistyneeseen seudullisen pohjavesialueiden tarkkailuohjelman laatimiseen.

Uimarantavedet

Uimarantaveden laatu oli jälleen hyvä

Ympäristökeskus valvoi 28 yleisen uimarannan veden laatua uimakauden 15.6.–31.8. aikana. Näistä 27 rantaa ylläpiti liikuntavirasto ja yhtä Helsingin seurakuntayhtymä. Helsingin uimarannoista 13 on suuria yleisiä uimarantoja eli rantoja, joilla arvioidaan käyvän vähintään 100 uimaria päivässä.

Helsingin uimarantojen veden mikrobiologinen laatu oli pääasiassa hyvä, kuten edellisvuonnakin. Uimarantavesinäytteitä otettiin yhteensä 143.

Sinilevähavaintoja tehtiin keskimääräistä vähemmän. Sinilevää havaittiin alle puolessa Helsingin uimarannoista ja havaitut levämäärät olivat pääosin pieniä. Esimerkiksi Vantaanjoen varren uimarannoilla sinilevää ei havaittu lainkaan.

Uimavedet luokiteltiin

Ensimmäinen uimavesiluokitus tehtiin uimakauden 2011 päättyttyä, jolloin luokituksissa huomioitiin vuosien 2008–2011 valvontatutkimustulokset. Uimakauden päättyttyä uimavesiluokitus päivitettiin koskemaan vuosien 2009–2012 tutkimustuloksia. Helsingin suuret yleiset uimarannat luokiteltiin vuonna 2012 erinomaisiksi (10 kpl), hyväksi (2 kpl) ja tyydyttäväksi (1 kpl). Huonoon luokkaan ei sijoittunut yksikään rannoista.

Ympäristökeskus julkaisi 2012 yleisten uimarantojen hygieniää, uimavesiluokitusta ja kuluttajaturvallisuutta koskevan yhteenvetön. Helsingin suurten yleisten uimarantojen hygienia ja siisteys olivat hyviä. Uinninvalvonta oli järjestetty 15 uimarannalla.

Uima-allasvedet

Uima-allasvesien laatu todettiin hyväksi

Ympäristökeskus valvoi säännöllisesti 12 uimahallin, kahden maauimalan ja 38 muun yleisen allastilan, kuten hotellien, koulujen ja kuntoutuslaitosten, uimaveden laatua. Allasvesinäytteitä otettiin yhteensä 967 kappaletta.

Uimaveden mikrobiologinen, fysikaalinen ja kemiallinen laatu oli yleisesti ottaen hyvä. Vuonna 2012 toteutettiin myös uimavälineiden hygienia -projekti, jossa otettiin pintahygienianäytteitä uimahallien ja maauimaloiden juoksuvöistä sekä tehtiin projektiin liittyvä tarkastus. Projektin yhteenveto valmistuu keväällä 2013.

Melu

Meluntorjunnan suunnitelmat ja meluselvitykset

Ympäristökeskus jatkoi Helsingin meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2008 toteuttamista, ja laati siitä seurantakatsauksen ympäristölautakunnalle. Ympäristömeludirektiivin mukainen toinen meluselvitys valmistui ja se esiteltiin ympäristölautakunnalle.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelman tarkistaminen kaudelle 2013–2017 aloitettiin. Melun terveysvaikutukset ja ympäristömelun häiritsevyys -selvitys valmistui (Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 12/2012).

Alueidenkäytön ympäristövaikutukset

Ympäristökeskus osallistui asiantuntijana useisiin kaavoitusryhmiin ja ympäristötoimi antoi 117 alueiden käyttöön liittyvää lausuntoa.

Ympäristökeskus osallistui myös Östersundomin yhteisen yleiskaavan Natura-arvioinnin ohjaukseen sekä kaupungin ja Uudenmaan ELY-keskuksen kuukausikokouksiin, joissa käsitellään ympäristönäkökohtien kannalta merkittävimmät kaavat.

Meluilmoitukset

Ympäristökeskus käsitteli vuonna 2012 yhteensä 222 ympäristönsuojelulain 60 §:n mukaista ilmoitusta eli ns. meluilmoitusta. Ilmoituksia tuli 18 kpl enemmän kuin edellisenä vuonna. Ilmoituksista noin 2/3 koski rakentamista ja loput tapahtumia. Ilmoituksista 80 % pystyttiin käsittelemään alle 22 päivässä.

Rakentaminen

Häiritsevä melu yöaikaan valvonnan haaste

Rakennustyökohteista valvonnan kannalta haasteellisia olivat sellaiset erityisen häiritsevää melua aiheuttavat työt, joita tehtiin asuinrakennusten läheisyydessä pakottavista syistä yöaikaan (klo 22–7).

Tällaisissa tapauksissa meluhaittaa torjuttiin erityisesti tiedottamalla naapureille etukäteen yötyön tarkasta ajankohdasta, edellyttämällä, että työssä käytetään mahdollisimman vähän melua aiheuttavia laitteita (esimerkiksi ns. City Rammer -iskuvasara, joka on 6–10 dB tavanomaista iskuvasaraa hiljaisempi), ja jaksottamalla pitkäkestoisia yötyöitä. Jaksotus tehtiin esimerkiksi siten, että meluhaittaa aiheuttavia töitä tehtiin kahtena yönä peräkkäin, jonka jälkeen pidettiin viikon tauko.

Tarvittaessa ympäristökeskus määräsi toiminnanharjoittajaa ryhtymään edellä mainittuihin meluntorjuntatoimenpiteisiin.

Useita suuria kohteita

Suuria valvontakohteita olivat edelleen esimerkiksi Kalasataman louhintatyömaa. Lisäksi Länsimetron louhintatyöt jatkuivat useissa eri työkohteissa metroreitien varrella sekä Helsingissä että Espoossa. Myös Jätkäsaaren rakentaminen jatkuu vuosia. Laajasalon entisen öljysataman muuttaminen asumiskäyttöön etenee alueen esirakentamiseen liittyvillä töillä.

Tapahtumat

Konserttien venyminen herätti keskustelua

Vuonna 2012 oli edellisvuoden tapaan runsaasti tapahtumia. Ympäristökeskus vastaanotti 73 erilaista ulkoilmakonserttia tai ulkoilmatapahtumaa koskevaa meluilmoitusta. Eniten konsertteja järjestettiin Kaisaniemessä, yhteensä 8 kappaletta. Suuria konsertteja järjestettiin Olympiastadionilla, Kyläsaarella ja Suvilahden alueella, joka on vakiinnuttanut asemaansa tapahtuma-alueena. Messukeskuksen alueella järjestettiin ensimmäistä kertaa suuri ulkoilmatapahtuma Summer Sound Festival. Pienimuotoisia

ulkoilmatapahtumia oli Narinkkatorilla ja Lasipalatsin aukiolla sekä eri puolilla kaupunkia lähes jokaisena kesäviikonloppuna.

Myöhäiseen iltaan kestäneiden lähellä asuinrakennuksia järjestettyjen konserttien meluhaittoja vähennettiin yhteistyössä järjestäjien kanssa. Tarvittaessa rajoitettiin äänitasoja ja konserttien päättymisaikaa. Konserttien melua valvottiin mittauksin. Asetetuissa melutasoissa pysyttiin joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Sen sijaan ongelmia tuli, kun tavanomaista useampi konsertti kesti huomattavasti sallittua aikaa pidempään. Konsertteja koskevia asukasyhteydenottoja tuli niin suurista kuin pienistäkin tapahtumista. Ne liittyivät meluhaittoihin ja alueiden roskaantumiseen.

Ravintolamelu

Ravintoloissa soitettavasta musiikista aiheutui meluhaittaa

Elintarvikehuoneistoista aiheutuvasta melusta tuli ympäristökeskukseen yhteydenottoja aikaisempien vuosien tapaan. Merkittävimpiä melun aiheuttajia olivat kantakaupungin alueella sijaitsevat pienet ja keskisuuret anniskeluravintolat, joissa soitetaan musiikkia. Vakavimmat meluhaitat aiheutuivat ravintoloista, joissa soitettiin elävää musiikkia. Muita yhteydenottoja tuli elintarvikehuoneistojen ilmanvaihdon ja tavarakuljetusten aiheuttamasta melusta.

Meluhaittoja arvioitiin ympäristökeskuksen toteuttamin melumittauksin. Useimmissa mittauksissa melutasot ylittivät sosiaali- ja terveysministeriön antamat ohjearvot asuinhuoneistoissa sallittavalle melulle. Näissä tapauksissa ravintolan toimijaa tai taloyhtiötä kehoitettiin ryhtymään toimenpiteisiin meluhaitan poistamiseksi.

Ympäristökeskuksessa elintarvikehuoneistoista aiheutuvien meluvalitusten käsittely siirtyi kevään aikana ympäristöterveysyksiköstä ympäristövalvontayksikköön.

Ympäristölupa-asiat, pilaantunut maaperä, jätteet ja kemikaalit

Ympäristöluvut ja rekisteröinnit

Ympäristölupia ja ympäristölupamääräysten tarkistuksia käsiteltiin ympäristölautakunnassa yhteensä 16 kpl. Ympäristönsuojelulain mukaisia rekisteröintejä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tehtiin yhteensä kymmenen, jotka kaikki koskivat polttonesteiden jakeluasemia. Lisäksi vuoden 2012 aikana on jätehuoltorekisteriin merkitty kolme ammattimaista jätehuoltotoimintaa harjoittavaa yritystä jätelain mukaisen ilmoituksen perusteella.

Hakemukset, päätökset, lausunnot ja tarkastukset

Ympäristökeskus teki 10 maaperän puhdistamispäätöstä. Tarkastuksien avulla valvottiin päätösten noudattamista. Havaitut vähäiset puutteet olivat laiminlyöntejä, jotka korjattiin välittömästi. Pilaantuneen maan tutkimus- tai puhdistustyömaille tehtiin yli 350 tarkastusta.

Maaperän kunnostushankkeet

Jätkäsaari ja Kalasatama merkittävimpiä kunnostuskohteita

Maaperää puhdistettiin 40 eri kunnostuskohteessa. Maaperää puhdistettiin asuinkäyttöön muuttuvissa kohteissa (10 kpl), päiväkotipihoilla (1 kpl), huoltoasema-, teollisuus- ja toimistokohteissa (15 kpl) sekä katu- tai puistoalueilla (14 kpl). Merkittävimpiä kunnostuskohteita olivat Kalasataman maankäytön muutosalue ja satamakäytöstä vapautuneen Jätkäsaaren alue. Myös Töölönlahden alueen eteläosan maaperän kunnostusta jatkettiin osana radanvarren uudisrakennushankkeita.

Öljysatamakäytöstä poistuneet eri öljy-yhtiöiden käytössä olleet alueet Laajasalossa on nyt kunnostettu lähes kokonaan. Entisen ampumaradan vuosia kestänyt maaperäkunnostus Viikinmäessä saatiin valmiiksi. Suuria kunnostuksia tehtiin myös muilla yksityisillä, aikaisemman teollisen toiminnan pilaamalla kiinteistöillä. Maaperän kunnostaminen ajoittui yleensä asuinkäyttöön muuttuvien alueiden rakentamisen yhteyteen.

Maamassojen hyödyntäminen

200 000 tonnia pilaantunutta maata siirrettiin käsittelyyn tai loppusijoitukseen

Epäilyn tai tutkimuksilla todetun likaantuneen kohteen pilaantuneisuus ja puhdistustarve yleensä arvioidaan vuonna 2007 annetun maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arviointia koskevan valtioneuvoston asetuksen mukaisesti. Harkittaessa maaperän puhdistamistarvetta painottuvat riskien tunnistaminen ja riittävät riskienhallintatoimet haitta-ainepitoisuuksien vertailun sijaan.

Maaperää puhdistettiin edelleenkin yleensä kaivamalla likaiset maat muualle asianmukaisesti käsiteltäväksi. Käsittelyyn tai loppusijoitukseen siirrettiin yhteensä lähes 200 000 tonnia pilaantunutta maata, mikä on 100 000 tonnia vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Uusimmissa kunnostusratkaisuissa on maaperää puhdistettu kaivamisen sijaan yhä enemmän esimerkiksi eristämällä pilaantuneita maita 0,5–1 metrin paksuisen eristekerroksen tai -rakenteen alle sekä ohjaamalla maaperästä putkirakenteilla haihtuvia kaasumaisia haitta-aineita käsittelyyn

Pilaantuneiden massojen hyötykäyttö maanrakennuskohteissa varsinkin kaivupaikkansa läheisyydessä on lisääntynyt. Kaivettuja maita käytettiin hyväksi joko täytöissä rakennusalueilla, lähinnä puistojen maastomuotoiluissa tai kaatopaikoilla.

Pilaantuneiden maiden välivarastointi

Helsingin kaupungin rakentamispalvelu Staran hallitsemilla kuudella pilaantuneen maan käsittelyalueella toiminta oli vilkasta. Kentillä varastointiin tai käsiteltiin lähinnä hyötykäyttöön ohjattavia maita, sedimenttejä, hiekoitushiekkoja sekä purkuasfalttia ja -betonia sekä louhetta. Kenttäalueita on Kyläsaarella, Kalasatamassa, Laajasalossa, Jätkäsaarella ja Vuosaarella.

Rekisteri pilaantuneista maista

Rekisteriä pilaantuneista maista täydennetään

Ympäristökeskus on tallentanut vuonna 2008 ympäristöministeriön perustamaan maaperän tilan tietojärjestelmään Helsingistä tiedot 756 alueesta, joiden maaperä on kunnostettu tai sen arvioidaan olevan mahdollisesti pilaantunutta. Rekisteriä päivitetään edelleen, ja rekisteriin päätyneiden alueiden maanomistajille tiedotetaan rekisteriotteella.

Ympäristönsuojelumääräykset

Ympäristölautakunta hyväksyi ympäristönsuojelumääräysten muutosehdotuksen loppuvuodesta jatkokäsittelyä varten. Muutokset liittyvät mm. talousjätevesien ja työmailla syntyvien poistovesien käsittelyyn, tilapäisiin lumen vastaanotto paikkoihin, vaarallisten kemikaalien varastointiin sekä risujen ja puutarhajätteiden polttoon. Ehdotuksesta pyydetään lausunnot useilta tahoilta ennen jatkokäsittelyä.

Jätteet

Uusi jätelaki toi mukanaan uusia valvontatehtäviä

Uusi jätelaki tuli voimaan 1.5.2012. Se toi mukanaan uusia valvontatehtäviä kunnalle. Tällainen on mm. ammattimaisen jätteen keräystoiminnan merkitseminen jätehuoltorekisteriin. Siirtoasiakirjan laadintavelvoite laajeni koskemaan myös rakennus- ja purkujätteitä ja sakokaivolietteitä.

Roskaantumista koskevat toimenpidepyynnöt vähentyneet

Roskaantumista koskevia toimenpidepyyntöjä tuli ympäristökeskukseen yhteensä 92 kappaletta. Vähennystä edellisvuoteen oli noin 25 %. Merkittävimpänä yksittäisenä syynä oli luvattomien leirien aiheuttamien roskaantumisilmoitusten loppuminen lähes tyystin. Lähes kaikki roskaantumista koskevat asukasilmoitukset pystyttiin ottamaan käsittelyyn alle tavoiteajan (14 vrk).

Roskaantumisen valvonnan kehittämiseksi järjestettiin 27.11.2012 sidosryhmätilaisuus roskaantumisasioiden kanssa työskentelevien kaupungin eri hallintokuntien edustajien kanssa. Kaupungin omistamilla yleisillä alueilla roskaantuneen alueen jätelain 74 §:n mukaisen toissijaisen siivousvelvollisuuden määräytymisestä ei virastojen kesken ollut yksimielisyyttä. Ympäristölautakunta teki kaupunginhallitukselle 27.11.2012 aloitteen keskitetyn, erillisrahoitetun siivousyksikön perustamiseksi näille alueille syntyvien luvottomien kaatopaikkojen siivoamiseksi. Luvottomien kaatopaikkojen on todettu kasvavan ripeästi, jos niiden siivoamisessa vitkastellaan.

Ympäristökeskukselle tehtiin 25 kiinteistöjen jätehuoltoa koskevaa toimenpidepyyntöä. Määrä oli sama kuin edellisvuonna. Toimenpidepyynnöt koskivat pääosin joko ylitäysiä jäteastioita tai liian aikaista tyhjennystä. Myös vuonna 2012 runsasluminen talvi aiheutti vaikeuksia jäteastioiden tyhjentämiselle, kun kiinteistöt laiminlöivät aurauksen.

Romualukset huomion kohteena

Ympäristökeskus osallistui liikuntaviraston koolle kutsuman ns. aluspaikkasopimustyöryhmän työhön. Työryhmä kootti ison huvialuksen upottua Sompasaassa keväällä 2012. Öljyntorjunta, meren ja rannan siivous sekä aluksen nostaminen aiheuttivat kaupungille yli 100 000 euron kustannukset.

Työryhmän lopputuotteena syntyi uusi aluspaikkavuokrasopimusmalli, jolla pyritään ennalta ehkäisemään merikelvottomien suurten huvialusten kiinnittyminen kaupungin omistamiin laitureihin. Sopimusmallissa on myös aiempaa enemmän muistutuksia ympäristönsuojelu- ja jätelakien veneilyä koskevista määräyksistä.

Yritystoiminnan ja rakentamisen ympäristövaikutuksia valvottiin

Yritystoiminnan ja rakentamisen jätehuoltoa ja ympäristövaikutuksia valvottiin tarkastuksilla valvontasuunnitelman suuntaviivojen mukaisesti. Suunnitelmallisen valvonnan lukumääriäsiin tarkastustavoitteisiin yllettiin.

Vuoden aikana yksi valvonnan painopistealueista oli polttonesteen jakeluasemat, joita tarkastettiin 56. Lisäksi valvontatarkastuksia suunnattiin sellaisiin jätehuollon valvontakohteina oleviin pieniin yrityksiin (autokorjaamot, pienet painotalot ym.), joissa edellisestä tarkastuksesta oli kulunut viisi vuotta tai enemmän. Osa näistä yrityksistä oli joko lopettanut toimintansa tai muuttanut uusiin tiloihin. Erityisesti pienistä kirjanpainoista moni oli lopettanut toimintansa. Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaan vuodelle 2013 lisättiin laitosvalvonnan riskiperusteisuutta.

Öljysäiliöistä tiedotusta

Ympäristökeskus jakoi edelleen tiedotteita, jotka koskivat kiinteistöjen käytöstä poistettuja öljysäiliöitä. Tiedotteita lähetettiin sellaisille pientaloalueille, joissa kiinteistöt ovat pääosin yksityisomistuksessa. Hakemuksia käytöstä poistettujen öljysäiliöiden jättämiseksi maaperään käsiteltiin 32 kpl. Määrä oli sama kuin edellisenä vuotena.

Kemikaalit

Kemikaalitarkastusten tavoite ylitettiin

Vuoden 2012 kemikaalivalvontasuunnitelman mukaisesti ympäristökeskus tarkasti muun muassa markkinoilla olevien kemikaalien luokituksia, päällysmerkintöjä, pakkauksia, käyttöturvallisuustiedotteita sekä kemikaalitietojen toimittamista kemikaalirekisteriin.

Kemikaalitarkastuksia tehtiin sekä kemikaaleja markkinoille saattavissa yrityksissä että vähittäismyyntikohteissa. Vuoden aikana tehtiin yhteensä 93 tarkastusta ja tarkastustavoite ylitettiin.

Tarkastuksiin olennaisena osana kuuluvalla jälkivalvonnalla varmistettiin havaittujen puutteiden ja virheiden korjaaminen lainsäädännön edellyttämälle tasolle.

Ympäristökeskuksen asiantuntijat avustivat pelastuslaitosta kemikaalionnettomuuksissa ja vaaratilanteissa.

Kuluttajaturvallisuus

Kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö muuttui

Vuoden 2012 alussa astui voimaan uusi Kuluttajaturvallisuuslaki, joka korvasi aiemman tuoteturvallisuuslainsäädännön. Laki toi mukanaan säännöksiä palveluntarjoajan velvollisuudesta tehdä toiminnan aloittamisesta rekisteröinti-ilmoitus sekä laatia toimintaansa koskeva turvallisuussuunnitelma. Rekisteröinti-ilmoituksia mm. leikkikentistä, ohjelmapalveluista ja liikuntatiloista käsiteltiin ympäristökeskuksessa yhteensä 24 kpl.

Kuluttajaturvallisuustarkastuksissa ei todettu vakavia puutteita

Kuluttajaturvallisuustarkastuksia tehtiin 70 kappaletta. Tarkastuksia suunnattiin muun muassa Helsingin uimarannoille sekä keskeisimpiin leikkialueisiin. Tarkastuksissa havaitut turvallisuuspuutteet kehoitettiin korjattaviksi ja tarvittaessa korjauksia valvottiin uusintatarkastuksin. Tarkastetuissa kohteissa ei todettu erittäin vakavia turvallisuuspuutteita.

Ilmoituksia, jotka koskivat vaaraa aiheuttavia palveluita tai tavaroita, käsiteltiin 18 kappaletta. Ilmoituksista suurin osa saatiin palveluiden käyttäjiltä ja koski palveluissa tapahtuneita tapaturmia ja ”läheltä piti” -tilanteita.

Kartingratojen turvallisuus huomion kohteena

Vuoden aikana ympäristökeskus osallistui Etelä-Suomen aluehallintoviraston koordinoimaan kartingratojen turvallisuusprojektiin. Osana projektia tarkastettiin Helsingin alueen kartingratojen turvallisuus.

Ympäristöjohtaminen, -ohjelmat ja raportointi

Kaupungin ympäristöpolitiikka

Kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden ympäristöpolitiikan

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi syyskuussa kaupungin uuden ympäristöpolitiikan kaupunginhallituksen ehdottamassa muodossa. Uusi ympäristöpolitiikka sisältää kaupungin pitkän ja keskipitkän aikavälin ympäristötavoitteet kahdeksalla keskeisellä ympäristönsuojelun osa-alueella. Keskeisin uusista linjauksista on Helsingin hiilineutraalisuustavoite vuoteen 2050 mennessä.

Ympäristöpolitiikka sisältää aiempaa enemmän konkreettisia ja määrällisiä tavoitteita ympäristönsuojelun eri sektoreilla, sillä kaupungilla ei ole enää yhtä kattavaa ympäristöohjelmaa. Ympäristöpolitiikkaa sen sijaan täydentävät useat osa-alueiden ohjelmat, kuten ilmansuojelun toimintaohjelma, meluntorjunnan toimintasuunnitelma ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ohjelma sekä hallintokuntien ympäristöohjelmat.

Ympäristökeskus koordinoi ympäristöpolitiikan valmistelua apulaiskaupunginjohtaja Pekka Saurin vetämän ympäristöpolitiikan työryhmän johdolla. Vuoden 2012 keväällä toteutettiin lausuntokierros kaupungin lauta- ja johtokunnissa, jonka pohjalta ympäristöpolitiikka hiottiin lopulliseen muotoonsa. Valtuusto hyväksyi ympäristöpolitiikan kokouksessaan 26.9.2012.

Kaupunki toteuttaa jo nyt ympäristöpolitiikan tavoitteita

Ympäristöpolitiikan toimeenpanoa alettiin suunnitella heti syksyllä 2012. Ympäristökeskuksessa tehtiin laaja selvitys niistä keinoista, joilla kaupunki jo nyt toteuttaa ympäristöpolitiikan tavoitteita. Selvityksessä listattiin kaikkiaan yli 800 toimenpidettä, jotka osaltaan myötävaikuttavat ympäristöpolitiikan toteutumiseen. Lisäksi selvitettiin haastatteluilla, mitä vielä tarvitaan, jotta ympäristöpolitiikka toteutuu.

Ympäristöpolitiikan toteutuksen edistämiseksi laadittiin viestintäsuunnitelma, joka käytiin läpi kaupungin ympäristöjohtamisen asiantuntijatyöryhmässä. Lisäksi laadittiin suunnitelma ympäristöpolitiikan esittelystä virastojen ja laitosten johtoryhmissä, jotka keskeiseltä osin vaikuttavat ympäristöpolitiikan menestykselliseen toteutumiseen.

Kaupungin ympäristöraportti

Kaupungin ympäristöraportti käsiteltiin globaalin vastuun strategian sekä ympäristöpolitiikan käsittelyn kanssa samassa kaupunginvaltuuston kokouksessa 26.9.2012. Käytettyjen puheenvuorojen perusteella valtuutetut olivat tyytyväisiä jo tapahtuneeseen kehitykseen niin energiankulutuksen kuin

kasvihuonekaasupäästöjen suhteen. Myös pyöräilyn lisääntyminen koettiin positiiviseksi, mutta samalla nostettiin esille tarve poikittaisjoukkoliikenteen ja pyöräilyn lisäämiseksi edelleen. Sekä kaupungin ympäristöpolitiikan että ympäristönsuojelun osa-alueohjelmien yhdenmennyä seurantaan tehdään jatkossa ympäristöraportin avulla.

Ympäristöraportin tiedot kertovat esimerkiksi energiaan ja kokonaispäästöihin liittyvien tunnuslukujen myönteisen kehityksen viime vuosina. Vuonna 2011 kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt olivat neljä prosenttia pienemmät kuin edellisvuonna ja 15 prosenttia kuin vuonna 1990. Helsingin energiankulutus on kääntymässä laskuun. Verrattuna vuoteen 2005 vuoden 2011 energian kokonaiskulutus oli Helsingissä 0,05 prosenttia alempi ja asukaskohtainen energiankulutus oli vähentynyt jopa kuusi prosenttia.

Liikenteen kasvu sen sijaan aiheuttaa merkittäviä ilmanlaatu-, melu- ja tärinäongelmia tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Joukko- ja kevyttä liikennettä on viime vuosina pystytty lisäämään, mutta samaan aikaan moottoriliikennemäärät ja henkilöautotiheys ovat kasvaneet suhteessa vielä enemmän. Vuonna 2011 kantakaupungissa moottoriliikennemäärät vähenivät hiukan, mutta poikittaisliikenne ja liikenne kaupungin rajalla kasvoivat noin prosentin verran vuodesta 2010.

Virastojen ja tytäryhteisöjen ympäristöjohtaminen

Ympäristöjohtamisen valmennukset kiinnostivat

Alkuvuonna 2012 ympäristökeskuksen ympäristöjohtamisen edistämistyö keskittyi hallintokuntien ympäristötyön tukemiseen ja kehittämiseen, kun taas vuoden viimeinen neljännes kului ympäristöpolitiikan toimeenpanon edistämiseen. Kaupunkiorganisaation asiantuntijoille järjestettiin ympäristöpolitiikan työpaja 21.11., jossa ympäristöpolitiikkaa työstiin teemakohtaisissa työryhmissä.

Johdolle suunnatun Johto irti -seminaari puolestaan järjestettiin 5.12. tapahtumatalo Bankissa. Seminaarissa esiteltiin hyviä esimerkkejä ilmasto- ja taloustavoitteiden potentiaalista tukea toisiaan; esimerkkejä kuultiin mm. Kööpenhaminasta, Turusta, Aalto yliopistosta ja MOTIVA OY:stä. Sekä tapahtumista saadun palautteen että osallistujamäärien perusteella molemmat tilaisuudet onnistuivat hyvin.

Hallintokunnat ahkerovat ympäristöohjelmiansa parissa

Virastojen ympäristöohjelmatyö jatkui pirteänä vuonna 2012. Kaupunkisuunnitteluviraston ympäristöohjelma valmistui maaliskuussa. Vuoden lopussa auditoitiin ympäristökeskuksen Ekokompassi-ympäristöjärjestelmä kolmannen osapuolen toimesta. Ympäristöohjelman päivittäminen oli lisäksi meneillään seuraavissa virastoissa: kiinteistövirasto/tilakeskus, rakennusvirasto, sosiaali- ja terveysvirasto, Stara, henkilöstökeskus sekä pelastuslaitos.

Vuoden 2012 aikana ympäristökeskus valmensi ympäristöjohtamisessa liikuntavirastoa, osallistui aktiivisesti uuden sosiaali- ja terveysviraston ympäristötyön kehittämiseen sekä aloitti rakennusviraston ympäristöohjelman arvioinnin Euroopan laatupalkintokilpailun mallin (EFQM) mukaisesti.

Myös tytäryhteisöjen ympäristötyö on ollut aktiivista. Ekokompassi-järjestelmä otettiin käyttöön Urheiluhallit Oy:ssä (8 yksikköä vuonna 2012) sekä Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy:ssä (5 yksikköä vuonna 2012). Lisäksi Olympiastadion aloitti valmistelut Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän käyttöönottamiseksi. Vuonna 2012 ympäristökeskus valmensi ympäristöjohtamisessa myös Helsinki Stadionia, Niemikotisäätiötä ja Gardenia Helsinkiä.

Yritysten neuvonta ja ohjaus ympäristöjohtamisessa

Ekokompassi-palvelua kehitettiin ja testattiin pääkaupunkiseudun ulkopuolella

Helsingin kaupungin ympäristökeskus käynnisti tammikuussa 2012 uuden hankkeen, jossa Ekokompassi-palvelua täydennetään kehittämällä siihen erityisesti pienyrityksille sopiva oma energiakartoitusmalli. Lisäksi Ekokompassi-toimintaa pilotoidaan pääkaupunkiseudun ulkopuolella Hyvinkään toimiessa testikuntana. Hanketta toteutetaan maaliskuuhun 2013 asti, ja se saa rahoitusta Uudenmaan liiton maakunnan kehittämisrahasta sekä Helsingin ja Vantaan kaupungeilta.

Energiakartoitusta kehitettiin konsulttityönä, jota ohjasi myös energia-alan toimijoista koottu asiantuntijaryhmä. Lisäksi mallia pilotoitiin kahdeksassa pk-yrityksessä Helsingissä, Vantaalla ja Hyvinkäällä. Pilottikohteista saatujen kokemusten perusteella mallista muodostui tarkastuslistatyyppinen walk-through -

energiakartoitus. Ekokompassin Energiasuunnaksi nimetty palvelu koostuu kenttäkatselmuksen ohella lähtötietojen kartoittamisesta sekä yritykselle laadittavasta käytännönläheisestä raportista.

Hankkeen toisessa osa-alueessa rakennettiin Ekokompassi-yhteistyöverkosta Hyvinkään yrittäjätahojen, kunnan ympäristö- ja elinkeinotoimen sekä Ilmastoinfon välille. Pilotit yrityksiä rekrytoitiin yhteistyössä Yritys-Voimala Oy:n kanssa. Ekokompassi-piloteiksi valikoitui neljä yritystä, joiden kanssa on tiukan hankeajan puitteissa rakennettu Ekokompassi-järjestelmää. Hyvinkään ensimmäiset Ekokompassi-todistukset jaettiin vuoden lopussa.

Tapahtumien ympäristöhallinta

Greening Events tarttuu tapahtumien ympäristöhallintaan

Ympäristökeskuksen koordinoima EAKR-rahoitteinen, noin kaksi ja puolivuotinen Greening Events -hanke käynnistyi helmikuun lopulla. Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteisen hankkeen tavoitteena on luoda toimintamalli tapahtumien ympäristöasioiden hallinnalle sekä tapahtumanjärjestäjien ja kaupunkien yhteistyölle. Tavoitteena on, että ympäristönäkökohdat integroituvat sopimuksiin, ehtoihin ja lupiin. Hanke jatkuu vuonna 2013.

Marraskuussa järjestettiin ensimmäinen tapahtumajärjestäjille suunnattu ympäristöaiheinen koulutus osana Greening Events - WDC -hanketta yhteistyössä Aalto Pro:n kanssa. Koulutukseen osallistui noin 20 tapahtumajärjestäjää aina Lahden kaupunkia myöten. Koulutukset jatkuvat osana pääkaupunkiseudullista EAKR -hanketta. Greening Events -hanke on ympäristökeskuksen kolmen yksikön yhteishanke ja viraston strateginen hanke.

Ekokompassi pilotoi oman ympäristöjärjestelmän tapahtumille

Keväällä käynnistettiin Ekokompassi-tuoteperheeseen kuuluvan Ekokompassi tapahtuma - ympäristöjärjestelmän kehittäminen ja rakentaminen ensimmäisten pilottitapahtumien kanssa.

Pilottitapahtumina aloittivat keväällä The Tall Ships Races ja Flow Festival. Tapahtumapaikkoina pilotoivat Lasipalatsin aukio, Stadion-säätiö ja loppuvuodesta Tukutorin Teurastamo.

Flow Festival sai ensimmäisenä rakennettua, sekä hyväksytysti auditoitua, oman Ekokompassi tapahtuma - ympäristöjärjestelmänsä ja Helsingin kaupunginjohtaja Jussi Pajunen luovutti festivaalille todistuksen. Livenationin kanssa selvitettiin stadionkonserttien yhteydessä Ekokompassi tapahtuma - ympäristöjärjestelmän rakentamista sekä toteutettiin harjoitusauditointi. Harjoitus selvensi tapahtumapaikan ja tapahtumanjärjestäjän välistä yhteistyötä ympäristöasioiden hallinnassa.

Syksyllä pilottitapahtumiksi saatiin mukaan nuorisoasiankeskuksen Reaktori-tapahtuma, April Jazz, Maailma kylässä, Aalto-yliopiston Masters of Aalto sekä Finladia-talon WHO:n konferenssi. Mukaan otettiin myös pieninä tapahtumina Vantaan musiikkijuhlat sekä Espoo Rantamaraton. Pienille tapahtumille tullaan hankkeessa kehittämään pienelle tapahtumalle soveltuva ympäristöasioiden hoidon menettely.

Tapahtumanjärjestäjille on järjestetty ympäristökoulutusta. Kesän aikana järjestettiin tiedotuskampanja Radio Helsingissä ja pääkaupunkiseudun julkisissa liikennevälineissä. Tiedotuskampanjassa tehtiin tutuksi hankkeen tavoitteita ja ilmettä, sekä kutsuttiin osallistumaan tapahtumakesän Ekoteko-valokuvauskilpailuun.

Ympäristötieto ja -vastuullisuus

Ympäristötilasto ja luontotietojärjestelmä

Ympäristötilaston (www.helsinginymparistotilasto.fi) tietovarantoa laajennettiin ja tiedot päivitettiin tietokantaan. Tilaston asukasystävällisen käyttöliittymän toteutusta jatkettiin yhteistyössä Espoon ja Vantaan kaupunkien kanssa. Tilaston ns. asukasversio julkistetaan vuonna 2013.

Ympäristötilaston tietojen pohjalta laadittiin Helsingin ympäristön tilan katsaus, joka julkaistaan alkuvuonna 2013.

Luontotietojärjestelmän (www.hel.fi/luontotieto) arvokkaiden kasvikohteiden arvoluokat päivitettiin vastaamaan päivitettyä raporttia ”Helsingin uhanalaiset, silmälläpidettävät ja muuten huomionarvoiset putkilokasvit”. Raportin mukaan Helsingissä esiintyy 16 valtakunnallisesti uhanalaista putkilokasvilajia ja 23 valtakunnallisesti silmälläpidettävää putkilokasvilajia. Alueellisesti uhanalaisia putkilokasvilajeja on 41 kappaletta. Uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien lukumäärät ovat selvästi lisääntyneet kymmenessä vuodessa.

Myös geologisten kohteiden aineistoa päivitettiin ja täydennettiin muun muassa liitosalueen geologisten kohteiden osalta.

Harakan luontokeskus (Harakka)

Kaivopuiston edustalla sijaitseva Harakan luontokeskus esittelee saaristoluontoa, vedenalaista elämää ja Itämeren ympäristökysymyksiä sekä kannustaa ympäristövastuullisuuteen ja kestävään elämäntapaan. Harakka on myös pienimuotoisen uusiutuvan energian esittely- ja vierailukohde.

Luontokeskus tarjoaa ympäristökasvatus- ja opastuspalveluja suurelle yleisölle, monenlaisille ryhmille sekä kohdennetusti päivähoitolle, kouluille ja muille oppilaitoksille.

Luontokeskus oli avoinna yleisölle 2.5.–30.9.2012 päivittäin klo 10–17, lauantaisin suljettu. Luontokouluun, saariseikkailuihin ja retkille oli runsaasti tulijoita. Yhteensä vuoden aikana luontokeskus järjesti 233 ryhmälle (5 112 osallistujalle) opastus- tai opetustapahtuman. Harakan kävijämäärä oli 9 734. Lisäksi Harakan luontokeskus osallistui useisiin muiden toimijoiden järjestämiin koulutuksiin ja tapahtumiin.

Harakan palveluista koottiin esite, jonka tarkoituksena on antaa kokonaiskuva eri asiakasryhmille luontokeskuksen tarjoamista mahdollisuuksista.

Runsaan hanhikannan vierailijoille aiheuttamiin ongelmiin varauduttiin edellisvuoden tapaan ennakolta: hanhien käyttäytymisestä tiedotettiin, pesiä aidattiin ja osa poluista pidettiin käyttökiellossa kiivaimman pesintävaiheen ajan.

Vuoden 2012 teemana oli energia

Pientuulivoimala tuottaa sähköä luontokeskuksen tarpeisiin, ja auringon tuottamaa lämpö- ja sähköenergiaa hyödynnetään monin tavoin saaren kulttuurihistoriallisissa rakennuksissa. Keväällä avattiin uusi saarella kiertävä energialuontopolku, jonka varrella vierailijat tutustuivat kiinteistökohtaisiin uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden ratkaisuihin.

Hiilipihi Harakka -näyttelyssä kävijät saivat innoitusta omaan energiaa säästävään arkeensa ja lihasvoimalla toimivalla veivillä sai kokeilla, kuinka paljon energiaa tarvitaan teeveden lämmittämiseen. Eri kohderyhmille kehitettiin energia-aiheisia elämyksellisiä opastuksia, mm. päivähoiton ryhmille energia-aiheinen saariseikkailu.

Luontokoulut

Peruskoululaiset ornitologeina ja merentutkijoina

Kevätlukukaudella luontokoulun ohjelmaan kuului merentutkimusta ja saaristolinnuston kartoitusta. Loppuyhteenvedoissaan oppilaat jakoivat päivän antia ja pohtivat omaa rooliaan Itämeren suojelussa. Syksyllä paneuduttiin saaren runsaan maaelämän saloihin – ötököihin ja kasveihin – suolaista vettä edelleenkin unohtamatta. Luontokoulun opetusryhmät olivat peruskoulun 4.–7. luokkia.

Ympäristöntutkimuspäivillä tutkittiin meriveden ravinteita ja ilman epäpuhtauksia

Ympäristöntutkimuspäivien aikana yläkoulujen ja lukioden oppilaat tekivät oman ympäristötutkimuksen, laboratorioharjoitustyön ja raportin, jossa arvioitiin tulosten merkitystä omaan elinympäristöön. Kurssien keskeisinä tutkimusalueina olivat vesi ja ilma. Kurssit suunnattiin pääasiassa lukiolaisille, mutta mukana oli myös muutama yläasteluokka.

Harakan saareen tutustuttiin ympäristöaiheisen rastiradan avulla. Ympäristöntutkimuspäiviä on kehitetty yhteistyössä SYKE:n Merikeskuksen, ammattikorkeakoulu Metropolian, Helsingin yliopiston LUMA-keskuksen, HSY:n ja Ilmatieteen laitoksen kanssa.

Saariseikkailut

Saariseikkailuilla innostuttiin uusiutuvasta energiasta

Päivähoidon ryhmille järjestettiin neljän tunnin mittaisia saariseikkailuretkiä. Retket oli suunnattu 4–7-vuotiaille. Seikkailuun sisältyi luonnonhavainnointia ja lasten kannustusta ympäristövastuullisuuteen.

Kymmenen retkeä suunnattiin päiväkodeille, jotka olivat ansiokkaasti kehittäneet ympäristövastuullisuutta. Näillä retkillä tutustuttiin uusiutuvaan energiaan leikkien ja kokeilemisen avulla. Harakassa järjestettiin myös seitsemän perheille suunnattua saariseikkailuretkiä.

Retket

Harakan saari ja Helsinki 200 vuotta pääkaupunkina -kasviretket kiinnostivat

Opastettuja luontoretkeä Helsingin lähiluontoon järjestettiin 27. Retkille osallistui keskimäärin 38 kävijää (edellisvuonna 36 kävijää).

Helsinki on toiminut 200 vuotta pääkaupunkina ja viiden retken teemana oli Helsingin luonnon muutokset tänä aikana.

Kaupungin retkistä suosituimpia olivat:

- Kevätretki Harakan lintusaarelle
- Kasvivaellus Tuomiokirkolta Uspenskin katedraalille
- Kasvitieteellisen puutarhan kasvit kertovat
- Täydenkuun rupikonnat Harakan saarella

Luontoretket järjestettiin yhteistyössä Gardenia-Helsingin ja pääkaupunkiseudun muiden kuntien kanssa. Harakkaan järjestettiin myös tilausretkiä yrityksille, kouluille ja päivähoidolle.

Kurssit kasvattajille

Pääkaupunkiseudulla 43 kurssia kasvatuksen ammattilaisille

Kasvatuksen ammattilaisille suunnattujen kurssien suunnittelussa ja tiedottamisessa tehtiin seudullista yhteistyötä. Helsingin, Espoon ja Vantaan luontokeskusten järjestämät ympäristökasvatuskurssit koottiin yhteiseen esitteeseen, joka lähetettiin kaikille seudun kouluille ja päivähoidolle.

Harakan luontokeskuksen kurssien aiheet olivat:

- Talviluonto
- Monikulttuurisuus
- Lintukurssi
- Uutta energiaa ja elämyksiä
- Luontoluokahuoneena
- Koulujen ympäristöraatien koulutukset (4): Uusiudu älä hiilly ja mitä kaikkea Itämereen valuukaan.

Yhteensä pääkaupunkiseudulla järjestettiin 43 eri aiheista kurssia.

Varhaiskasvattajille järjestettiin Stadin lapset luontoon -seminaaripäivä Viikissä. Tilaisuuteen osallistui yhteensä 116 kasvattajaa. Seminaari järjestettiin yhteistyössä rakennusviraston, Gardenia-Helsingin, Luonto-Liiton, Suomen Ladun, Korkeasaaren, HSY:n ja Kierrätyskeskuksen kanssa.

Helsingin yliopiston kanssa järjestettiin 10 luontokasvatusaiheista koulutustilaisuutta yhteensä yli 100:lle lastentarhaopettajaopiskelijalle.

Näyttelyt, tapahtumat ja yhteistyö

Elämyksiä kaiken ikäisille

Tapahtumien järjestämisessä Harakan luontokeskus teki aktiivisesti yhteistyötä monien toimijoiden kanssa. Helsinki-päivänä 12.6. toteutettiin Uusiutuva energia Harakan saarella – elämyksellinen koko perheen tapahtuma yhteistyössä Harakan taiteilijoiden, Mediakasvatuksen keskus Metkan ja kaupungin tapahtumayksikön kanssa. Tapahtumaan osallistui 210 kaupunkilaista. Vesiliikennepäivänä Harakan lintuihin tutustui 30 henkeä.

Visa Hietalahden valokuvanäyttely Meren sisäiset maisemat sekä Akvaariovaja akvaarioineen ja kalamalleineen esittelivät Suomenlahden vedenlaista elämää. Harakan tarinat -näyttely johdatti kävijät saaren historiaan, luontoon sekä luontokeskuksen ja taiteilijatalon toimintaan.

Ympäristökasvatuksen yhteistyö- ja kehittämishankkeet

Monipuolista yhteistyötä ympäristön hyväksi

Luontokeskus osallistui Maailma kylässä -tapahtumaan yhdessä Itämeriviestijöiden verkoston kanssa, ja Harakan luontokeskuksen Itämeren eliöstön esittely herätti kävijöissä suurta mielenkiintoa. Itämeri-teltassa vieraili tapahtuman aikana useita tuhansia ihmisiä.

Opi ja kasva -messuille osallistuttiin yhteistyössä muiden pääkaupunkiseudun luonto- ja ympäristökoulujen kanssa. Harakka esitteli messuilla elämyksellistä energiaopetusta. Tapahtuma tavoitti yli tuhat kasvattajaa. RuutiExossa pari sataa nuorta sai mahdollisuuden tehdä aloitteita ympäristöpolitiikkaan. Osallistuttiin myös, Ruokatieto ry:n koordinoiman ruoka-aiheisen oppimateriaalin Ruokavisan suunnitteluun. Teurastamalla järjestetyssä Ruoka-aika-tapahtumassa pidettiin yläasteen oppilaille työpajoja teemalla ilmasto ja ruoka.

Harakka osallistui myös Uudenmaan ympäristötietoisuuden ja -vastuullisuuden yhteistyöryhmän tapaamisiin ja Uudenmaan ympäristökasvatusstrategian valmisteluun. Harakan luontokeskus toimi Vihreä lippu -ympäristökasvatusohjelman paikallisena edistäjänä ja järjesti pääkaupunkiseudun Vihreä Lippu -oppilaitosten vuotuisen tapaamisen.

Helsingin kaupungin ja tytäryhtiöiden ympäristötietoisuuden edistämisen yhteistyösuunnitelman työstäminen aloitettiin Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen, Korkeasaaren, Gardenia-Helsingin, opetusviraston, nuorisosiiankeskuksen ja rakennusviraston kanssa.

Ekotukitoiminta

Ekotukitoiminta palkittiin

Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus myönsi marraskuussa Uudenmaan ympäristöpalkinnon 2012 ekotukitoiminnalle. Tuomariston mukaan ekotukitoiminnan ansiosta monien ihmisten ympäristötietoisuus ja ympäristöystävällinen toiminta on lisääntynyt, ja siten toiminnan myönteiset ympäristövaikutukset ovat mittavia. Yhtenä tärkeänä valintakriteerinä pidettiin sitä, että toimintamalli on vähäisten kustannusten ansiosta helppo ottaa käyttöön myös muualla julkishallinnossa. Se on myös toimiva keino vähentää päästöjä ja saavuttaa mittavia ympäristöhyötyjä.

Ekotukitoimintamalli on osoittautunut erittäin toimivaksi ja toiminta on laajentunut Helsingistä nopeasti myös useisiin muihin kaupunkeihin ja organisaatioihin. Vuoden 2012 lopussa koulutettuja ekotukihenkilöitä oli Suomessa jo yli 2000.

Yli 1 000 koulutetun ekotukihenkilön raja ylittyi

Vuoden 2012 lopussa kaupungin 36 virastoon, laitokseen tai tytäryhteisöön on koulutettu 1 008 ekotukihenkilöä. Vuoden aikana järjestetyssä seitsemässä peruskoulutuksessa koulutettiin 124 uutta ekotukihenkilöä. Peruskoulutukset järjestettiin ympäristökeskuksen uusissa toimitiloissa Viikissä ja koulutusohjelmaa uudistettiin vuoden alussa. Koulutuksen yhtenä osuutena oli Viikin ympäristötaloon ja ympäristökeskuksen ekotukitoimintaan tutustuminen.

Koko vuoden 2012 läpäisevänä teemana toiminnassa oli energia, ja teemaan paneuduttiin muun muassa kuukausikirjeissä, koulutuksissa, yhdyshenkilöiden energiatyöpajassa, kahdessa energiankulutuksen seuranta -työpajassa, energiansäästöseminaarissa ja virastojen ekotukiverkoston vierailuilla ympäristötaloon ja Harakkaan. Jatkokoulutuksia järjestettiin myös aiheista vesi ja kestävä liikkumisvalinnat. Lisäksi vierailtiin Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksessa.

Ympäristökeskuksen ekotukikoordinaattori tuotti materiaalia ekotukihenkilöiden työn tueksi ja vieraili pyynnöstä luennoimassa ekotukihenkilöiden työyhteisöissä. Kesällä ja syksyllä toteutettiin kuusi työhyvinvointipilottia kaupungin työyhteisöille. Piloteissa keskityttiin luonnon työhyvinvointivaikutuksiin ja viestittiin sitä kautta ympäristönsuojelun tärkeydestä ja tuettiin työyhteisön ekotukihenkilön työtä. Palaute tyhy-piloteista oli kokonaisuudessaan erittäin myönteistä. Pilotteihin osallistuneiden mukaan heidän kokemuksellisen suhde luontoon vahvistui.

Marraskuussa valmistui myös toteuttamissuunnitelma kahdelle ekotukitoiminnan esimerkkityöpaikalle ympäristökeskukselle ja kulttuurikeskus Stoalle. Loppuvuodesta keskityttiin ekotukitoiminnan visuaalisen ilmeen ja Internet-sivujen uudistamiseen.

Seudullinen ja kansallinen yhteistyö lähti vauhdilla käyntiin

Vuoden 2012 aikana pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyö tiivistyi ja seudun yhteisiä ekotukitoiminnan jatkokoulutuksia ja tapahtumia järjestettiin kuusi kappaletta. Helsinki ja Vantaa järjestivät lisäksi yhteisen peruskoulutuksen ruotsinkielisille opettajille.

Myös Suomen kuuden suurimman kaupungin ekotukiyhteistyö käynnistyi. Yhteistyön myötä työstettiin kaupunkien yhteinen kyselypohja vuoden 2012 ekotukitoiminnan raportointia varten. Lisäksi toiminnan hyviä käytäntöjä sekä tuotettuja materiaaleja on jaettu kansallisella tasolla ekotukikaupunkien kesken.

Ekotukitoiminnan tuloksia esiteltiin Tampereella pidetyssä Kuntien 6. ilmastokonferenssissa. Ekotukitoiminta oli myös osa rakennusvalvonnan pääkaupunkiseudun kuntien yhteistä koko henkilökunnan ympäristökoulutusta.

VUOROVAIKUTUS

Neuvonta

Puhelinneuvonta järjestettiin edellisvuonna aloitetun käytännön mukaan, jossa neuvontaa on saatavilla kahdessa numerossa: Elintarvikkeisiin liittyvää neuvontaa annettiin numerossa 09 310 14000 ja asumisterveysneuvontaa numerossa 09 310 15000. Puhelinneuvonta-ajat olivat ma, ke–pe klo 9–12 sekä ti klo 9–15.

Neuvonnan yhteydenottomäärät ympäristövalvonta- ja ympäristöterveysyksiköissä vuoden aikana olivat hieman yli 13 000 tapahtumaa. Mukana ovat neuvontapuhelimien yhteydenottomäärien lisäksi suoraan tarkastajille tulleet, neuvontasisältöiset yhteydenotot puhelimitse, sähköpostilla ja käynnin yhteydessä.

Ensimmäisessä kerroksessa toimi aulapalvelu joka päivä klo 8.15–16 ja käyntiasiakkaille virasto oli avoinna virka-aikana klo 8.15–16.

Sisätilan hyönteisten tunnistusta jatkettiin noin kymmenen työntekijän vuorotteluna muun työn ohessa. Asiakkaalle luvattiin tunnistus ja torjuntaohjeet noin viikon sisällä hyönteisnäytteen saapumisesta.

Näyttelyt

Helmikuussa avattiin toimitalon 1. kerroksessa näyttely Viikin ympäristö. Näyttely oli osa World Design Capital Helsinki 2012 -vuoden ohjelmaa ja jää paikoilleen myös design-vuoden jälkeen.

Näyttelyssä esitellään ekorakentamista, Viikin alueen kaavoitusta sekä Helsingin luontoa. Aiheisiin johdatellaan kuvailemalla ilmastonmuutosta ilmiönä ja näyttelyssä pyritäänkin herättelemään katsoja pohtimaan, miten rakentamiseen liittyvillä ratkaisuilla ja valinnoilla voi hillitä ilmastonmuutosta.

Helsingin ympäristöpalkinto

Helsingin kaupungin ympäristöpalkintokilpailua ei vuonna 2012 järjestetty.

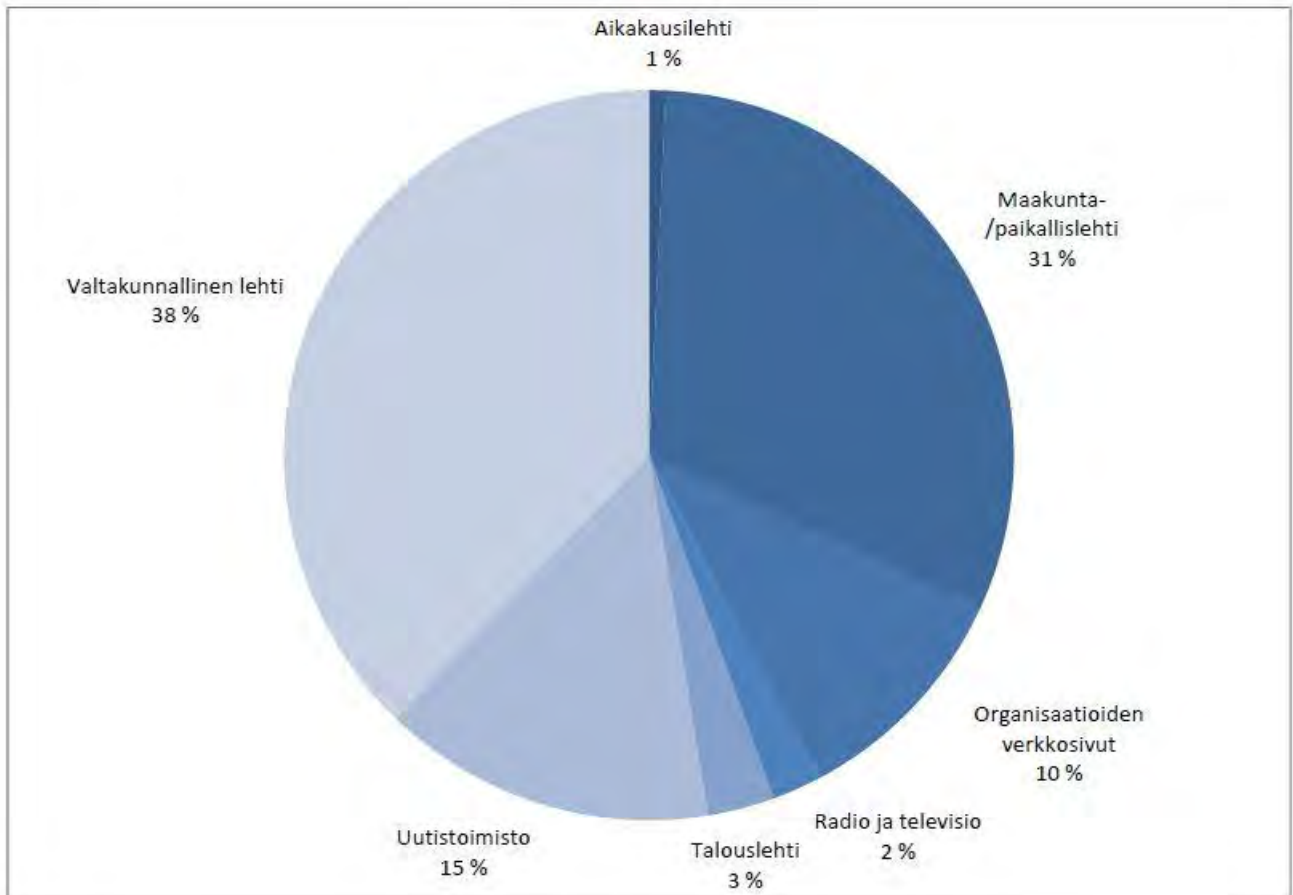
Viestintä

Itämerihaasteen tutkimusmatka keräsi runsaasti mediahuomiota

Mediaseurantaan kertyi kaikkiaan 310 (edellisvuonna 477) osumaa, mikä on yli kolmannes edellisvuotta vähemmän. Ympäristökeskuksen toimialaan liittyviä juttuja viestimissä oli eniten elokuussa, jolloin uutisoitiin paljon Itämerihaasteen tutkimusmatkasta Helsingin edustalla.

Viikoittaiset uimavesi- ja merivesitiedotteet yhdistettiin yhdeksi tiedotteeksi. Radio- ja TV-seuranta lopetettiin, mikä vähensi osumien määrää, mutta ei yksin selitä laskua.

Valtakunnallisten lehtien osuus laski 37,8 prosenttiin kaikista osumista ja maakunta- ja paikallislehtien puolestaan kasvatti osuuttaan 31,1 prosenttiin. Helsingin Sanomien printtiversio, verkkomedia ja Oma kaupunki vastasivat kolmanneksesta osumia.

Mediaosuudet 2012

Laajinta julkisuutta viestimissä Itämerihaasteen tutkimusmatkan lisäksi saivat parveketupakointi, helsinkiläisten altistuminen tie- ja liikennemelulle sekä ruokamyrkytys-epidemia Kulttuuritehdas Korjaamolla. Merkittävin lähde oli edellisvuosien tapaan Helsingin Sanomat (Helsingin Sanomien printtiversio, verkkomedia ja Oma kaupunki).

Tiedotteiden ohella ympäristökeskus kirjoitti Helsingin Uutisten verkkosivujen Ympäristö-osioon 10 juttua ajankohtaisista aiheista.

Sosiaalisella medialla tavoitettiin edellisvuotta useampi

Ympäristökeskuksen Facebook-sivulla oli vuoden lopussa yli 400 tykkääjää. Vuorovaikutuksellisuuden kannalta tuloksellisimpia tilapäivityksiä Facebook-sivulla olivat Itämerihaasteen tutkimusmatka, huuhtokujan pönttö ympäristötalon katolla, uutinen tähtitieteestä kiinnostuneille sekä Viikin ympäristötalon avoimet ovet. Twitterissä ympäristökeskuksella oli noin 50 seuraajaa. videoita, mm. suomen- ja englanninkielellä toteutetut kuvaukset Viikin ympäristötalosta, lisättiin YouTubeen. Itämerihaasteen tutkimusmatka tallennettiin yksiköistaosaiseksi videoblogiksi, jota julkaistiin Helsingin kanavalla.

Viikin ympäristöotalo houkutteli vierailijoita

Viestimille lähetettiin 79 tiedotetta (edellisvuonna 103). Lukuun eivät sisälly luontoretkitiedotteet, joista tiedottaa Gardenia-Helsinki. Kesän viikoittaiset tiedotteet Helsingin uimarantojen veden laadusta ja sinilevätilanteesta sekä tiedotteet Helsingin edustan merialueen levättilanteesta yhdistettiin vuonna 2012 yhdeksi viikkotiedotteeksi, mikä selittää osaltaan lähetettyjen tiedotteiden määrän pienenemistä. Ympäristökeskuksen omaan julkisuusseurantaan kirjattiin 126 viestimille annettua haastattelua (edellisvuonna 172).

Viestimille järjestettiin neljä tiedotustilaisuutta: Hiilipihi Harakka -näyttelyn ja energialuontopolun avajaisista, Itämerihaasteen tutkimusmatkan rantautumistilaisuudesta, EU meluselvitysten valmistumisesta pääkaupunkiseudulla sekä Viikin ympäristö -näyttelyn avaamisesta.

Viikin ympäristöotaloa ja talon energiatehokkuusratkaisuja esiteltiin 147 ryhmälle, joissa oli yhteensä hieman yli 1700 henkilöä. Ympäristökeskuksen toimintaan tutustui 25 vierailuryhmää.

Alun perin Viikki-seuran aloitteesta järjestetty Avoimien ovien päivä houkutteli ympäristöotaloon 26.9. toistasataa kävijää. Varsinkin talokierrokset sekä Viikin ympäristö ja Eläimenä Helsingissä -näyttelyt saivat kiitosta. Myös sisätilojen hyönteiset, elintarvikeasiat, sähköpolkupyörä ja Itämeri-infot kiinnostivat.

Ympäristökeskuksen asiantuntijat pitivät 33 esitelmää ympäristökeskuksen ulkopuolella. Virasto oli mukana 12 yleisötapahtumassa.

Vuoden aikana valmistui uusi Harakan saaren luontokeskuksen palvelusite. Lisäksi tuotettiin runsaasti muuta ympäristötietoisuuden edistämiseen tähtäävää materiaalia sekä Helsingin ympäristöpalkinnon tunnettuutta edistävää painettua ja sähköistä materiaalia.

Ympäristökeskuksen tiedottajia ja asiantuntijoita osallistui pääkaupunkiseudun ympäristöterveysviranomaisten ja HSY:n yhteiseen kriisiviestintäharjoitukseen, jossa simuloitiin juomaveden saastumisesta aiheutunutta tilannetta.

Tuhohyönteiset ja uimaveden laatu kiinnostivat verkkosivuilla kävijöitä

Vuonna 2012 ympäristökeskuksen verkkosivuilla vieraili keskimäärin 410 kävijää päivässä. Tietoa etsittiin etenkin sisätilojen tuhohyönteisistä, uimaveden laadusta ja sinilevättilanteesta.

Ympäristökeskuksessa aloitettiin valmistautuminen vuonna 2013 tehtävään hel.fi-portaalin uudistamiseen sivuston käyttöasteen kartoituksella, sivustolle tehdyillä korjauksilla ja nykyisen sivustorakenteen dokumentoinnilla.

Asiakaskysely ympäristökeskuksen palvelusta

Ympäristökeskus keräsi 28.11.–12.12.2012 välisenä aikana palautetta niiltä asiakkailta, jotka olivat asioineet ympäristökeskuksen kanssa vuoden 2012 aikana.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan kouluarvosanoin (asteikko 4–10) henkilöstön tavoitettavuutta, palvelualltiutta ja ystävällisyyttä, asiantuntemusta ja yleisesti ympäristökeskuksen palvelua. Arviota pyydettiin myös ympäristökeskuksen verkkosivuista.

Asiakkaat arvioivat saamaansa palvelua seuraavasti: Henkilöstön tavoitettavuus 8,2, palvelualltiutus ja ystävällisyys 8,6, asiantuntemus 8,6 sekä yleisarvosana ympäristökeskuksen palvelusta 8,3. Verkkosivuarviointien keskiarvo oli 8,0. Tulokset olivat osittain samat ja osittain yhden kymmenyksen paremmat kuin edellisenä vuonna.

Kyselyitä lähetettiin 2158 ja vastauksia saatiin 420. Vastausprosentti oli 19,5.

Kansainväliset verkostot

Ympäristökeskus jatkoi vuoden aikana aktiivista osallistumistaan EUROCITIES Environment Forumin toimintaan. Viraston edustajat osallistuivat EEF:n kokouksiin Prahassa ja Nizzassa. EEF:n Greening the Local Economy -työryhmän työhön osallistuttiin aktiivisesti.

Lokakuussa Helsingissä järjestettiin Moskovan ja Helsingin kaupunkien välisen ympäristöyhteistyösopimuksen mukaisesti ympäristöseminaari, jonka teemana olivat ympäristökasvatus ja luonnonsuojelu. Seminaariin osallistui seitsemän ympäristöasiantuntijaa Moskovan ympäristöhallinnosta ja vastaava määrä asiantuntijoita Helsingin kaupungilta. Seminaarissa päästiin hyvään yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon käytännön tasolla luonnonsuojelualueiden hoidon järjestämiseen ja luontokohteiden ympäristökasvatukseen liittyen. Moskovan delegaatio osallistui seuraavana päivänä FINPRO:n järjestämään ympäristöalan vienninedistämisen seminaariin. Vierailun päätteeksi delegaatio pääsi tutustumaan Harakan saaren luontokeskukseen ja saarella tehtävään ympäristökasvatukseen.

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Sauri valittiin kestävästä kehityksestä edistävän paikallishallinnon järjestön ICLEI:n kansainväliseen hallitukseen (GExCom), jossa hän vastaa Green Urban Economy -kokonaisuudesta. Hän jatkaa myös ICLEI:n Euroopan alueen hallituksen jäsenenä (RExCom). Ympäristökeskus avustaa Ryj:tä näissä tehtävissä. Viraston edustaja osallistui ICLEI:n maailmankongressiin Brasiliassa.

Kaupunginjohtajan päätöksen mukaisesti ympäristökeskus valmistautui vuoden aikana European Green Capital Award -kilpailuun osallistumiseen. Hakemiseen liittyen tehtiin pohjatyötä ja selvitettiin muiden eurooppalaisten kaupunkien kokemuksia vastaavasta prosessista.

Ympäristökeskus sai rahoituksen kolmelle EU-rahoitteiselle projektille, jotka ovat Citywater (Life+), Ilkka (EAKR), Greening Events (EAKR). Life+ -rahoitteisella katupölyn torjuntaan liittyvällä hankkeella, Redust, oli ensimmäinen kokonainen hankevuosi.

VUOSI 2012 LUKUINA

Talous ja tuottavuus

Tunnusluvut

Tunnusluvut	Talousarvio	TA- muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitys oikeus
Asiantuntijatoiminta						
Tutkimukset, selvitykset, ohjelmat	51	0	51	44	-7	0
Konsultointi	1 317	0	1 317	1 424	107	0
Kirjalliset lausunnot	1 856	0	1 856	1 567	-289	0
Valvonta						
Luvat ja ilmoitukset	1 450	0	1 450	1 518	68	0
Valvontatarkastukset ja näytteenotto	8 850	0	8 850	6 599	-2 251	0
Asiakaspalvelu						
Neuvonta	13 000	0	13 000	13 020	20	0
Tiedotus ja valistus	645	0	645	612	-33	0
Tuotteet yhteensä	27 169	0	27 169	24 784	-2 385	0
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	136	0	136	136	0	0
Tuottavuus (2009=100)	TA 2012	2012	2011	2010	2009	
Tuottavuusindeksi	103,4	85,4	91,4	95,4	100,0	

Tarkastusten määrä on edelleen laskussa. Osaltaan sitä selittää nykyinen maantieteellinen sijainti. Viraston toimipiste sijaitsee Viikissä ja suurin osa ympäristöterveyden tarkastettavista kohteista sijaitsee aivan Helsingin keskustassa. Matka-aika on pidentynyt huomattavasti.

Toinen selittävä tekijä on uusi tarkastusmenetelmä. Tarkastukset tehdään nykyisin tietyn kuvauksen mukaan ja ne ovat entistä yksityiskohtaisempia ja vievät enemmän aikaa kuin aiemmin. Valvontanäkökulmasta katsoen tarkastusten vaikuttavuus on kuitenkin noussut.

Vuoden 2012 talousarvion toteutuminen

	Tulosbudjetti 1 000 e	Toteutunut 1 000 e	Poikkeama 1 000 e
Myyntituotot	370	280	-90
Maksutuotot	815	726	-89
Tuet ja avustukset	310	492	182
Vuokratuotot	0	1	1
Muut toimintatuotot	0	276	276
Tulot yhteensä	1 495	1 775	280
Palkat ja palkkiot	5 966	5949	17
Henkilösivukulut	2 021	2 031	-10
Palvelujen ostot	2 734	2 596	138
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	106	170	-64
Avustukset	94	122	-28
Vuokratulot	1 157	1 201	-44
Muut toimintakulut	61	58	3
Menot yhteensä	12 139	12 127	12
Toimintakate	-10 644	-10 352	292
Poistot	377	410	-33
Tilikauden tulos	-11 021	-10 762	259

Toiminta tilastoina

Ympäristökeskuksen henkilöstö 2006–2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Vakinaiset	159	157	128	127	124	122	126
Määräaikaiset/sijaiset	29	40	31	28	31	27	38
Työllistetyt	5	3	0	2	4	0	2
EU-projektihenkilöstö	1	3	3	6	12	12	11
Kesätyöntekijät	20	22	6	8	6	8	11

Elintarvikevalvonnan kohteet, tarkastukset ja huomautukset

	2008	2009	2010	2011	2012
Lausunnot, kirjeet, tarkastuskertomukset	951	1349	1189	1043	820
Valvontatarkastukset ja -näytteet	6999	7044	7344	6192	5907
Päätökset ja ilmoitukset	1108	1283	1093	1376	962
Neuvonta ja päivystys	2494	2650	2651	3057	5930
Yhteensä	11552	12326	12277	11668	13619

ELINTARVIKEVALVONNAN TARKASTUKSET KOHDELUOKITTAINA	Kohteiden lukumäärä 2012	Suunnitelmalliset tarkastusten kokonaismäärä 2012	Tarkastusten kattavuus %
Maitoala	3	4	100
Liha-ala	13	36	100
Kala-ala	5	35	100
Vilja-kasvisala	42	29	69
Muiden elintarvikkeiden valmistus	25	10	40
Elintarvikkeiden myynti	1230	336	27
Vienti ja tuonti	39	1	3
Elintarvikkeiden tarjoilu	3310	1287	39
Elintarvikkeiden kuljetus	125	3	2
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen	61	26	43
Yhteensä	4853	1767	36

Ympäristövalvonta

LUVAT, ILMOITUKSET JA LAUSUNNOT	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ilmoitukset erityisen häiritsevistä melusta	216	181	237	214	172	242	204	222
Tehtaiden ja laitosten luvat ja ilmoitukset	35	46	46	49	40	55	43	53

Ilmoitukset pilaantuneen maaperän kunnostamisesta	18	18	24	18	25	18	20	10
Ilmoitukset haittaa aiheuttavista rakennustoista	97	98	85	107	103	72	74	75
Ilmoitukset päivähoitotilojen, koulujen ja vanhainkotien käyttöönotosta	34	16	16	40	49	74	91	108

KÄSITELLYT TOIMENPIDEPYYNNÖT	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Teollisuus	147	132	256	316	285	237
Maaperä	20	39	15	42	45	63
Asunnot ja muu asuin ympäristö	551	527	508	445	360	285

VALVONTATARKASTUKSET	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Teollisuus	1256	1164	1025	973	1067	1062
Maaperä	535	441	504	525	314	385
Asunnot ja muu asuin ympäristö	1186	1118	1116	957	702	590
- asunnot	983	910	904	788	524	454
- muu asuin ympäristö	203	208	212	169	178	136

YHTEYDENOTOT NEUVOVAAN YMPÄRISTÖTARKASTAJAAN	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Puhelujen määrä	6066	5617	3518	2475	2380	2452	2332	2355

Ympäristönsuojelu- ja tutkimus

HARAKAN TOIMINTAAN OSALLISTUNEIDEN LUKUMÄÄRÄT 2008–2012					
Toimintamuoto	2008	2009	2010	2011	2012
Teemaretket	297	328	279	281	237
Tilausretket	1370	959	1070	1229	1271
Luontokoulu, ala-aste	1275	1093	741	1021	853
Luontokoulu, yläaste ja lukiot	0	76	500	617	768
Päivähoidon saariseikkailut	727	599	722	504	901
Talviluontokoulu retket			352	168	
Yleisösaariseikkailut	324	575	368	315	452
Kurssit	146	91	56	76	274
Yleisötapahtumat	100	316	907	1829	240
Leirit	11	9	28		
Työyhteisöjen virkistyspäivät					81
Seminaarit					116
Yhteensä	4250	4046	5023	6040	5193
HARAKAN TOIMINTARYHMIEN MÄÄRÄ 2008–2012					
Toimintamuoto	2008	2009	2010	2011	2012
Teemaretket	9	9	6	8	6

Tilausretket	66	55	58	47	60
Luontokoulu, ala-aste	62	54	48	45	40
Luontokoulu, yläaste ja lukiot	0	9	34	34	53
Talviluontokouluretket			16	8	
Päivähoidon saariseikkailut	53	42	53	37	53
Yleisösaariseikkailut	7	7	7	6	7
Kurssit	10	3	7	5	21
Yleisötapahtumat	2	2	4	9	2
Leirit	1	2	3		
Työyhteisöjen virkistyspäivät					6
Seminaarit					1
Yhteensä	208	210	183	199	249

Asiakaspalvelun ja viestintäpalvelujen tuotteet 2006–2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Esitteet ja oppaat	8	7	14	9	11	8	2 ²⁾
Yhteydenottoja neuvontaan yhteensä	7 098	15 136 ¹⁾	12 203	11 348	12 362	11 086	13 080 ³⁾
Vastaanotettuja vierailuryhmiä	20	18	8	31	13	15	25
Näyttelyt aulassa	7	6	6	5	5	-	1
Tiedotteet viestimille	75	120	129	105	119	103	79
Tiedotustilaisuudet	1	5	2	2	1	4	4
Tapahtumiin, näyttelyihin ja messuille osallistuminen	8	20	19	15	9	18	12

¹⁾ tästä lähtien sisältää kaikki uuden yhdistetyn neuvonnan yhteydenotot.
²⁾ mukaan laskettu uudet esitteet, ei esitepäivityksiä
³⁾ mukana ympäristövalvonta- ja ympäristöterveysyksiköiden kaikki neuvonta, myös tarkastajille suoraan tulleet neuvontatyypiset yhteydenotot.

Ympäristökeskuksen julkaisut 2012

- Ravintoloiden pizzatäytteiden mikrobiologinen laatu Helsingissä 2010**
Iivonen, V.
(Yhteenveto) (pdf 499 kt)
- Keinoja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi Helsingin kaupungissa**
Yrjölä, T., Viinanen, J.
(Yhteenveto) (pdf 499 kt)
- Lumen läjityksen ympäristövaikutukset Helsingissä**
Salla, A., Nurmi, P., Riipinen, M.
(Yhteenveto) (pdf 3 800 kt)
- Helsingin ja Espoon merialueen tila vuosina 2007–2011. Jätevesien vaikutusten velvoitetarkkailu.**
Muurinen, J., Pääkkönen, J.-P., Räsänen, M., Vahtera, E., Turja, R., Lehtonen, K.
(Yhteenveto) (pdf 2 854 kt)

5. **Helsingin metsien kääpäselvitys 2011**
Savola, K.
([Yhteenveto](#)) (pdf 1 026 kt)
6. **Orvakkalajistoseelvitys Veräjämäen, Patolan ja Talin alueilla 2011**
Miettinen, O.
([Yhteenveto](#)) (pdf 1 819 kt)
7. **Grillikioskit ja niissä myytävien elintarvikkeiden mikrobiologinen laatu Helsingissä 2011**
Karreinen, A.
([Yhteenveto](#)) (pdf 1 686 kt)
8. **Helsingin kaupungin meluselvitys 2012**
Määttä, A., Pynnönen, T., Parviainen, S., Kokkonen, J., Korhonen, J., Kontkanen, O., Jääoja, J., Hänninen, O., Keskinen, A., Huhtinen, T., Lahti, T., Kilpi, L., Viinikainen, M.
([Yhteenveto](#)) (pdf 1 841 kt)
9. **Helsingfors stads bullerutredning 2012**
Määttä, A., Pynnönen, T., Parviainen, S., Kokkonen, J., Korhonen, J., Kontkanen, O., Jääoja, J., Hänninen, O., Keskinen, A., Huhtinen, T., Lahti, T., Kilpi, L., Viinikainen, M.
([Yhteenveto](#)) (pdf 1 727 kt)
10. **Vuosaaren satamahankkeen linnustoseuranta 2011. Vuoden 2011 tulokset ja vuosien 2001–2011 seurannan yhteenveto.**
Yrjölä, R., Kontiokorpi, J., Luostarinen, M., Santaharju, J., Sarvanne, H., Tanskanen, A., Vickholm, J.
([Yhteenveto](#)) (pdf 6 047 kt)
11. **Tapahtumien ympäristöasiat – tarvekartoitus**
Nyyssönen, M.
([Yhteenveto](#)) (pdf 1 482 kt)
12. **Melun terveysvaikutukset ja ympäristömelun häiritsevyys**
Haahla, A., Heinonen-Guzejev, M.
([Yhteenveto](#)) (pdf 4 491 kt)
13. **Yleisten uimarantojen hygienia, uimavesiluokitus ja kuluttajaturvallisuus Helsingissä vuonna 2012**
Wahlman, S.
([Yhteenveto](#)) (pdf 1 186 kt)
14. **Hallinnolliset pakkokeinot Helsingin kaupungin ympäristökeskuksessa 2009–2011**
Pahkala, E.
([Yhteenveto](#)) (pdf 1 369 kt)
15. **Katsaus Helsingin ympäristön tilaan 2012**
Huuska, P., Miinalainen, M. (toim.)
([Yhteenveto](#)) (pdf 4 800 kt)

Tiedotteet 2012

Viikin ympäristö ja ekologiset ratkaisut esittäytyvät Viikin ympäristötalossa

Ympäristölautakunnan päätökset 10.01.2012

Tervetuloa katupölyseminaariin!

Helsinki varautuu ilmastonmuutokseen

Ruoka-aiheisten tapahtumien suosio kasvoi Helsingissä 2011

Yliopistollisen eläinsairaalan potilasmäärä kasvussa

Helsinki-iläisten pizzerioiden raaka-aineiden laadussa on parannettavaa

Ympäristölautakunnan päätökset 31.1.2012

Näyttely Viikin ekologisesta rakentamisesta ja luonnosta

Utställningen Miljön i Vik / Viikki's Environment exhibition

Ympäristölautakunnan päätökset 21.02.2012

Action for a Healthier Sea!

Uutta otetta Itämeri-työhön esitellään seminaarissa Turussa 1.3.

Lumenlajityksen ympäristövaikutuksia selvitetty - roskaantumisen hallinnassa parannettavaa

Helsingin ympäristökeskus käsitteli lähes 20 EU:n hälytysilmoitusta elintarvikkeista

Helsingin juoma- ja käyttövesi täytti laatuvaatimukset

Helsingin ympäristölautakunta 13.3.2012

Eläinsuojelutoimenpiteet ja ilmoitukset eläinten salakuljetuksesta kasvussa

Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 27.3.2012

Lehtipuhaltimia ei saa käyttää hiekoitushiekan poistamiseen
Katupölyä vähennetään pesemällä ja pölynsidonnalla
Ilmastokumppanit allekirjoittivat ilmastositoumukset
Klimatpartnerna undertecknade klimatåtagandena på stadshuset
Climate partners sign climate commitment at City Hall
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 17.4.2012
Kuuden suuren kaupungin ympäristömittarit kertovat kaupunkien ympäristötyön eroista
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 8.5.2012
Tervetuloa Hiilipihi Harakka -näyttelyyn ja energialuontopolulle!
PK-yritysten kevennetty energiakartoitus kehitteillä
Harakan saarella avattu energialuontopolku ja näyttely ”Hiilipihi Harakka”
Luontoa, vesiensuojelua ja eläimiä Helsingin maataloilla 9.6.2012 klo 10–16
Grillikioskien ruuan mikrobiologinen laatu parantunut
Lokkien pesintä poikasvaiheessa
Merivesi lämpenee, uimakausi alkaa virallisesti perjantaina 15.6.
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 12.6.2012
Huomattava osa helsinkiläisistä altistuu edelleen tie- ja katuliikenteen melulle
Ruokamyrkytykset Helsingissä 2011
Pesiikö katollasi mustaselkäinen lokki tai meriharakka?
Juhannuksena uimaveden laatu on hyvä, merivesi lämpenee
Ympäristölautakunta 26.6.2012
Uimavesissä ei sinilevää, merivesi lämpenee
Salmonellan aiheuttamaa ruokamyrkytys-epidemiaepäilyä selvitetään Helsingissä
Kesän ensimmäiset sinilevähavainnot tehty, merivesi lämpenee
Uimaveden laatu pääosin hyvää, merivesi lämpenee
Uimaveden laatu hyvä Marjaniemen ja Laajasalon uimarannoilla
Uimaveden laatu hyvää, sinileviä tavanomaista vähemmän
Seuraa Itämerihaasteen tutkimusmatkaa videoblogissa
Sinilevähavainnot lisääntyvät, merivesi lämpenee
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 7.8.2012
Itämerihaasteen Helsingin edustan tutkimusmatkan tulokset julki 10.8. klo 10 Lyypekinlaiturilla
Uimavedet hyvälaatuisia, sinilevää vain vähän
Tutkimusalue Muikun kartoituksen ensimmäiset tulokset: Helsingin edustan merenpohjan tila on paikoin
Tillståndet på havsbotten utanför Helsingfors är ställvis oroväckande
Research vessel Muikku's first survey results: State of sea bottom off Helsinki alarming in places
Uimaveden laatu pysynyt hyvänä
Uimarantojen sinilevähavainnot lisääntyneet
Ympäristölautakunnan päätökset 28.8.
Uimakausi päättyy
Helsingistä hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä
Avoimet ovet Viikin ympäristötalossa
Ilmastokumppanit täydentyivät merkittävillä yrityksillä ja ympäristöosaajilla
The list of Climate Partners grew with significant companies and environmental experts
Klimatpartnerna utökades med framstående företag och miljöexperter
Avoimet ovet viestimille löytöeläintalossa
Helsingin kasvihuonekaasupäästöt lähestyvät vuoden 2020 ilmastotavoitetta
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 18.9.2012
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 2.10.2012
Vuosaaren satama ei ole heikentänyt viereisen Natura-alueen linnustoarvoja
Mitä mieltä helsinkiläiset ovat kattolokeista ja valkuposkivanhanista? Kysely avattu!
Yleisökysely tuotti uutta tietoa meriharakasta ja selkälökistä Helsingissä
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 23.10.2012
Melu häiritsee ja stressaa helsinkiläisiä
Helsingin ympäristölautakunta 13.11.2012
Tapahtumat tarvitsevat tukea ja osaamista ympäristöasioiden hallitsemiseksi
Helsingin ympäristölautakunta 27.11.2012
Flow Festival sai ympäristötodistuksen

Kampanjat ja tapahtumat

Ympäristötalon seminaari

Viikin ympäristötalon avoimet ovet

Kaupunkiekologian seminaari

Redust katupölyseminaari 2012

Best practices to reduce respirable street dust

Talvitiepäivät

HSY:n isännöitsijä päivä

Töölönlahden kuutamouinti

Vesiliikennepäivä Harakasa

Helsinki-päivän elämyksellinen koko perheen energiatapahtuma Harakassa

Stadin lapset luontoon -virikepäivä varhaiskasvattajille